SÕNUMED

Hind 5 sentl.

Teisipäewal 10. oktoobril 1933. Nr. 201. (764)

1. „Spordi" mehed võidupärjaga ja karikaga: paremalt L. Kass, O. Reinfeldt (kpt.), H. Seegner ja J. Simenson. — 2. „Atentaat" Tipnerile: kokkupõrkel Spordi värava ees Evi sai haiget ja jäi hetkeks lamama. Tipnerit aitab E. Ellman „samariitlasena."

Esivõistluste kõige vanem ja kõige noorem mängija: 38-aastane H. Paal ja 18-aastane V. Neeris. „Isa ja poeg" mängisid pühapäeval üksteise vastu.

„Sport" meister.

Pühapäewal tuli Spordi meeskond Eesti meistriks jalgpallis, wõites Estoniat 3:0 (poolaeg 1:0). Tugewas wõistluses löid wärawaid R. Idlane, F. Karm ja L. Kass. (Lähemalt 3. ja 6. lk.).

Laulupeo järellained.

Protsess 4 noa, 5 kahwli ja kahe tühja õllepudeli pärast.

Restoran-kohwiku „Astoria" omanik Hans Siig on kaebanud kohtusse Minna Ruusaaugu sellepärast, et wiimane on warastanud talt 4 nuga, 5 kahwlit ja 2 tühja õllepudelit.

See oli laulupeo awamispäewal, laupäewa, 24. juuni õhtul, kui laulupeoplatsil asuwa einelaua kelnerid leidsid, et on kadunud 4 nuga, 5 kahwlit ja 2 tühja õllepudelit. Kadumisele ei pööratud erilist tähelepanu kuna sarnaseid juhtumeid tuli itka ette, pealegi kus laulupeoplatsi einelauas teenis 80 kelnerit.

Järgmisel päewal tekkis einelaua wirtinal Karoline Rossil aga kahtlus puhmetipreili Minna Ruusaaugu wastu ja wiimase kohwris läbiotsimist toimetades tõigi wirtin sealt kadunud noad-kahwlid ja õllepudelid wälja. Alul Siig õllepudeleid omaks ei tunnistanud, sest laulupeo ajal einelauas polnud tarwitatud Saku õlut patent-pudelitest, waid olid lihtlad. Kuid pärast selgus, et ilma peremehe teadmata oli Saku õllewabrik saatnud igale kelnerile 3 pudelit õlut meeleheaks, et kelnerid ta kaupa rohkem inimestele ette tassiks. Minna Ruusaauk oli õllepudelid sel juhul mõne kelneri tagant näpanud.

Politseis on ta end warguses süüdi tunnistanud, kuid kohtus eitab oma tegu.

„Miks te siis jaoskonnaski end süüdi tunnistasite?" pärib kohtunik.

„Sellepärast, et öeldi, kui üles tunnistab, saab tingimisi karistuse."

„Aga nüüd te end süüdi ei tunnista?"

„Ei."

Nüüd kohtus on kaebealusel advokaat ees, kes arwatawasti Minnale nõu on annud end mitte süüdi tunnistada. Wast saab ehk õiguse.

Et Siig ise asjast midagi suuremat selgitada ei tea, mis otsustaks preili saatuse, siis lükkab kohtunik asja arutuse edasi, et warguse paljastajat Karoline Rossi järgmisel korral üle kuulata.

Narwa all hukkusid 2 soomlast.

Elu – piirituse eest!

Piiritusepaat kolme mehega sattus tormi kätte. Isa uppus, poeg päästeti.

Narwa-Jõesuu, 8. oktoobril. Täna hommikul kell kolmweerand 10 nähti Narwa-Jõesuu kaldalt merel lainetega heitlewat mootorpaati. Öösel oli tõusnud torm, hommikul kell 8 oli tuule kiirus 8 balli. Mootorwene wõis olla rannast umbes kilomeetri kaugusel. Lained matsid ajuti paadi, milles silmati kolme meest. Kaldalt organiseeriti kiiresti päästeekspeditsioon. Päästejaama raudpaat lükati wette ja neli korkwestidega warustatud meest hakkasid sõudma surmaga heitlejate suunas. Weerandtunniga oldi kohal, kuid wahepeal oli kadunud mootorwene kui ka mehed. Kõrgelt käiwate lainete wahel ei olnud midagi näha, peale mõne lauatüki.

Rannal liikus piiriwalwur märkas äkki umbes 200 meetri kaugusel kaldalt ühte uppujat, kes näis hoidwat purunenud paadiosast kinni. Ta laskis märguandmiseks mõned paugud rewolwrist ja sai wiimaks päästepaadi juhtida uppuja suunas.

Päästepaat jõudis wiimasel hetkel surmasuus heitleja juure.

Meri oli seal kohal kõigest 2 meetrit sügaw. Päästemeeskond hüppas wette ja tõstis pooleldi meelemärkuse kaotanud merehädalise paati. Uppuja hoidis wees kramplikult kinni lainetes purunenud mootorwene tekilaudadest ja kajutikerest. Ta ütles katkendliselt mõned soomekeelsed sõnad. Päästetu wiidi sauna, kus ta kuuma piirituspunschi mõjul wähehaaval hakkas toibuma. Selgus, et päästetu nimi on Olawi Moll, 22 a. wana. Ütleb enese olewat abielumehe ja lapse isa. Ta seletas järgmist: tema, Olawi Moll, tema isa Gustaw Moll, kes 55 a. wana ja weel üks kolmas mees, kelle nime jutustaja ei teadnud, on sõitnud laupäewa õhtul Helsingist wälja merele salapiiritust ostma.

Merel nad on eksinud, ei ole ühtegi piirituslaewa näinud ja sattunud lõpuks tundmata ranna lähedale, kus ankrusse heitnud, et hommikut ära oodata. Nad on kartnud, et on sattunud wene wetesse.

Hommikul tõusis torm. Mootorpaat on olnud wana kerega. Suur laine on löönud paati ja purustanud teki. Olawi Moll on saanud tekilaudadest ja sinna külge jäänud kajutikorjusest kinni. Isa on katsumud end päästa tühja bensiinimaadi abil. Rohkem ta enam ei mäleta.

Kolmas temale tundmatu mees on olnud isa tuttaw, kelle käes olnud suurem summa raha.

Mõlemad nad uppusid.

Olawi Moll, kes oli üle tunni wees, wiibib praegu ühe kaluri juures. Ta on raskete wintsutuste järele jõuetu ja palawikus. Kunz õhtuni ei olnud meri weel hukkunute laipasid randa toonud. Kaldale uhtus ainult laatükke, õli- ja bensiinikannusid hukkunud mootorwenelt.

Helen Hayes,

Ameerika uus kinostar on lühikese ajaga tõusnud walge lina kangelaste seas esiritta. Teda nimetatakse „praegusaja andekaimaks kinonäitlejannaks". Helen on eriti lugupeetud selle tõttu, et ta teekond kuulsuse tipule on sündinud ilma skandaalideta, nagu see Ameerikas tawaliselt wiiakse.

Silmast silma tänasega.

Kodumaal:

— Eesti Panga aruande järele on meie raha kattewara 19,2 milj. krooni kullas ja 1 milj. kr. wälisrahas. Rahatähti on rohkem liikwele lastud miljon krooni.

— Põllutöökoda esitas wäliseministeeriumile soowiawalduse, et üles öeldaks piirituse salaweo wastu wõitlemise konwentsioon, mis meie rahwamajandusele palju kahju tekitanud.

— Tartus, Sõbra tänawal läksid naised kallema. Asjasse segasid end ka mehed, mille tagatipuks ehitusettewõtja Karl Rein haawas teisi kirwega, majaomanik Aleksander Tamm aga laskis temale rewolwrikuuli rindu.

— Kuressaares plahwatas lõhkeaine kiwilõhkuja Jakob Küti käes. Plahwatus kiskus 42-aastasel mehel parema käe keha küljest ära.

— Pärnus, Wäike-Jõe tänawa ääres poos 25-aastane raudteetööline Arnold Drewing enda puu otsa, kust ta leiti surnult.

— Warsawist saabus Tallinna 100 postituwi, Poola küttedeliidu kingitus Eesti kaitseliidule. Tuwid waadati Tallinnas arstlikult läbi ja leiti olewat heas terwises juures.

Kadunud maa.

Inglise ekspeditsioon otsib 15.000 a. eest merre wajunud mandrit.

Neil päewil kandis ette tuntud inglise maadeuurija ja teadusmees professor Stanly Gardiner aruande teadusliku ekspeditsiooni tööst, milline peab otsima India ookeanis

15.000 aasta eest merre wajunud maad.

See mander, mis peab asuma Madagaskari ja Ceyloni wahel merepõhjas, oli kunagi suur maa-ala, mille olemasolust teadsid isegi wanad kreeklased. Kreeklased nimetasid seda maad Limuriaks. Kreeka saagade ja legendide järele, mis säilinud tänapäewani, wajunud see maa 15.000 aasta eest, sellega ammu enne kreeka tsiwilisatsiooni tõusu merre.

Oma wäiteid, et sel kohal, kus mässawad praegu lained, oli kunagi kuiw maa, põhjendawad paljud teadusemehed sellega, et paljudel saartel Aafrika idaranna ja Hindostani wahel on ühesugune taimestik ja loomastik. Merepõhja mõõtmised tõendawad, et

praeguse arwutud saared on tõesti endise kuiwmaa osa.

Too mander pidi olema umbes sama suur kui praegune Austraalia. Arwatawasti wajus see maa üle öö wee alla.

Lemurial (professor Gardiner tarwitab seda nimetust merepõhjas asuwa mandri märkimiseks) walitses arwatawasti joe kliima ja tema maapind pidi olema wäga wiljakandew. Selle maa elanikud pidid elama wäga soodsais elutingimustes ja seisma wäga kõrgel arenemisastmel. Professor Stanly Gardiner arwab, et Lemuria oli india, egiptuse, kreeka järelikult ka mue euroopa kultuuri häll. Selle maa kultuur lewis wiitsil, mis meile on kahjuks tundmatu.

Lemuria hukkumisest wõime tänapäewal ainult üht ja teist oletada. Selle hukkumisel pidid kindlasti miljonid inimesed woogudes hukkuma. On wõimalik, et

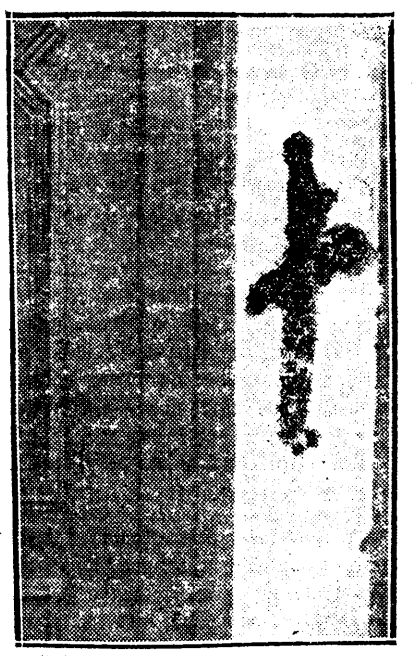
Lemuria ongi salapärane Atlantis,

kuid see on ainult oletus.

Professor Gardiner asub seisukohal, et Lemuria hukkus suure maawäringu tagajärjel. See maawäring oli kahtlemata suurimaid maakera ajaloos.

Professor Gardineri seletused hukkunud mandrist äratasid teadusemeeste ringkondades suurt tähelepanu. Weel enne talwet tahetakse saata eriline ekspeditsioon India ookeani põhja uurima. Ekspeditsioon warustatakse kõige uuemate ja moodsamate instrumentidega, mida kasutatakse merepõhja uurimiseks. Ekspeditsioonist wõtawad osa ka parimad tuukrid, kes tahawad uurida merepõhja Madagaskari ja Ceyloni wahel, tähendab, neid kohti, kus peab asuma merepõhjal endine mander Wineta linnaga.

Pole täiesti wõimata, et nüüd, 15.000 aasta pärast tungitakse endise mandri saladustesse. Wast ehk saab ka wõimalik olema teha kinoüleswõtteid merepõhjast. Wast ehk lahendub nüüd ka Atlantise saladus.

Pastor Tallmeistrile tõrwarist.

Öö wastu pühapäewa tõrwati üle Pühawaimu kog. pastori Th. Tallmeisteri maja wälisuks Narwa mnt. 48-b. „Kunstnik" oli üle wõõbanud pastori nimesildi ja ukse tõrwale maalinud suure risti. Ka olewat Th. Tallmeister wiimasel ajal saanud kirju, kus awaldatakse pahameelt tema wiimase poliitilise tegewuse üle.

RINGI ÜMBER ILMA

Dünamiidipadrun rawimiswahendina. Tööline Anderson Johannisburgis oli kuulnud, et ätiline ehmatus wõib inimesele tagasi anda kaotatud kõnelemise anni. Ta otsustas selle retsepti järgi rawida oma kuttumma wenda. Asetades wenna woodi alla dünamiidipadruni, ta süütenööri abil pani toime plahwatuse. Plahwatus aga oli nii tugew, et surmas kurttumma wenna.

Egiptuse nuhtlused Mehhikos. Tormist laastatud maakonnas on nüüd Panuco ja Tämeso jõed üle kallaste ajanud ning terwe ümbruskonna matnud wee alla. Mis järele jäi hiljutisest tormist, seda häwitab nüüd wesi. Kahjud on wäga suured, liiklemine seisab. Ka Suchiate jõe ümbruskonnast tulewad sõnumid weeuputusest. Inimohwrite arw pole weel kindlaks tehtud. Kardetakse taudide lahtipuhkemist. Leitud laibad põletatakse.

Leitud Salomoni kullakaewandus? Itaalia insenerid maantee ehitusel Abessiinias, sattusid maalusele koopale, milles leidusid wanaaegsed labidad, haamrid, kirkad, sulatamisenõud ja teised mäekaewanduse tööriistad. Arwatakse, et on awastatud salomoniaegne kullakaewandus.

Papagoid wõistlesid kõnelemises. Säärane wõistlus pandi toime Chicago maailmanäitusel. Ent wõistlejatel polnud sugugi anahnust: nad enamasti waikisid langekaelselt. Lõpuks „diskwalifitseeriti" need osawõtjad, kes kolme minuti jooksul ei hakanud kõnelema.

Mürgine wecallikas. Lõuna-Slaawias, Loskopotoki kogukonnas, tekkis hiljuti riiklikit wecallik. Kuna ümbruskond on wäga weewaene, oli rahwas wäga rõõmus selle looduseanni puhul. Kuid see rõõm oli üürike: kes kasutas allika wett joogiks wõi toiduks, see haigestus. Wõimud sulgesid juurepääsu allikale. Arwatakse, et allikas on ühenduses Idria maaluste weesoontega, kus teatawasti leitakse elawhõbedat. Wiimane on ka mürgitanud allikawee.

Tehke samuti! Ankoraš kuuleme, et ärimehed, kes olid saanud suuri kasusid Konstantinopolis ettewõetud telefoniwõrgu ümberkorraldamisest, olid annetanud Kemal paschale telefoniaparaadi puhtast kullast. Türgi diktaatori käsul aga sulatati see meisterteos üles, et kulda maha müüa ning raha annetada spordi arendamiseks.

Ka hispaanlased tahawad stratosfääri. Wiimasel maadeteaduse seltsi istungil Madriidis teatas tuntud hispaania lendur Emilio Herrera, et ta talwel paneb toime stratosfäärlennu ning tahab saawutada 20.000 meetrilise kõrguse. Wenelaste loorberid nähtawasti ei anna rahu hispaanlastele.

Monsumi ohwrid. Indias, Wihari würstiriigis möllas hirmsajõuline monsum, mis nõudis 90 inimohwrit. Hukkunud on ka palju kariloomi, wiljasaak on häwinenud. Maruft laastatud maal puhkes lahti kooleratаud. Inglise walitsus on määranud suuremad rahasummad hädaliste awitamiseks.

Isa tappis terwe perekonna. Versailles's leidis aset kohutaw perekonna-draama. Notar Blabot, kes tuntud oli jõuka mehena, laskis oma willas rewolwrist maha oma 26-aastase poja hetkel, kui see tahtis wäljuda kodust. Siis ruttas notar oma 22-aastase tütre juure ja tappis ka selle rewolwrikuuliga pähe. Paukude peale juurerutanud naine sai mitmed rewolwrikuulid rindu. Willas wiibiw halastajaõde wõttis roimarilt rewolwri käest, mida see lasi ka sündida. Kuid oma tuppa minnes notar laskis enda maha teisest rewolwrist. Arwatakse, et selle õudse draama põhjust tuleb otsida tiisikuses, mida põdes raskel kujul notari perekond.

Rahwuswaheline raudteelaste konwerents algas Bukarestis. Konwerentsist wõtawad osa üle 300 esindaja, nende seas ka Nõukogude-Wene esindajad. Päewakorras on rahwuswaheliste sõiduplaanide muutmine. Muuseas tahetakse Simplon-Orienti kiirrongi sõidukiirust weelgi tõsta.

Hukutaw leib. Rumeenias, Tarbunari kogukonnas, Ismaili läheduses, leidsid sõjawäelaste harjutuseplatsil mängiwad lapsed käsigranaadi, mille nad wõtsid oma mängukanniks. See mängukann aga plahwatas ja tiskus tükkideks kolm last. Kaks teist last said elukardetawaid wigastusi.

Mõõtude ühtlustamine. Pariisis kutsuti kokku 8. rahwuswaheline kongress mõõtude ühtlustamiseks. Kongress awati wälisministeeriumi palees.

Punakaru liputab saba.

Punawäe sõdur on hästi toidetud. — Jaapan ei karda Moskwat. — Wene ja Saksa wastolud. — Käbal sisemine seisukord peletab Moskwas eemale sõja mõtted.

Mis peitub Nõuk.-Wene rahuarmastuse taga?

Nõukogude Wene wälisasjade komissar Litwinow on hakanud rahuapostliks. Ta sõlmib ühe mittekallaletungi lepingu teise järele, otsib kodanlise Prantsusmaa sõprust.

Prof. Paul Miljukow, endine wälisminister wiimases Wene walitsuses enne enamlaste wõimule pääsemist, Wene liberaalsete pagulaste juht Pariisis,

ei usu Nõukogude Wene rahuarmastust.

Ta arwab, et see olewat waid küllaldaselt põhjendatud kartus, mis punakaru panewat saba lipitsema wihatud kodanluse ees.

Nõukogude walitsus on militariseerinud terwe Wene rahwa, sõduriteks on isegi naised. Enamlased hoolitsewad punawäe eest ning

toidawad hästi oma sõdureid, kuna rahwas nälgib.

Ja enamlased pole kitsid seal, kus awaneb wõimalus ülistada oma sõjalist jõudu. Punaarmee olewat wõitmata jõud!

Jaapan oli esimene, kes kõigutas usu punaarmee ümber põimitud legendisse. Jaapanlased ei lasknud endid sugugi hirmutada punaarmee walmisolekust sõjale, esitasid Moskwale kuulmatud nõudmised ja saawutasid, mida tahtsid.

Nõukogude Wene ei hakka sõdima. Ta ei haara relwu kätte ka siis, kui mängus on walitsuse au, Nõukogude prestiiš. Ta hoidub kõrwale igast sõjast mitte ainult sellepärast, et Moskwas pole raha sõjapidamiseks, waid ka sisepoliitilise olukorra tõttu, mis wiimasel ajal on märksa halwenenud.

Wiieaasta plaan, mis pidi Wenet majanduslikult üles ehitama, on nurjunud. Põllumajanduse kollektiwiseerimine on tõuganud Wene näljahädasse. Lääne-Euroopa on walmis uskuma, et

Wene pagulased paiguti liialdawad, kui nende ajalehed räägiwad nälgiwa Wenemaa õudustest.

Ent siiski on tõsiasi, et Lõuna-Wenemaal inimesed hulgaliselt surewad nälja kätte ja nälgiwad inimesed muutuwad inimsööjateks.

Nõukogude Wenes kaswab opositsioon diktaator Stalini wastu. Tema reshiim leiab wastupanu kommunistlikus erakonnas, rääkimata rahwamassidest. Opositsioon näitab ähwardawat tõusu. Seda liikumist toetawad eriti need kommunistid, kes tegelewad põllumajanduslikus kontrollis ning lähemalt kokku puutuwad Wene talunikega. Need kommunistid on tulnud arusaamisele, et põllumajanduse kollektiwiseerimine on ebaõnnestunud samm ja et

maaraodeaegsed walitsemise meetodid ei kõlba meie ajal 160-miljonilise rahwa orjastamiseks.

Walitsuse ringkondi näib wallutawat arusaamine, et pikapeale ikkagi ei saa püsida olukord, kus walitsus põllupidaja töölt wilja omale kisub ja talunikule jätab... õiguse surra nälja kätte.

Wastasrindlus on muutunud nii tugewaks, et Stalin oli sunnitud teatud järeleandmistele. Kommunistlikust parteist wälja heidetud Sinowjew, Kamenew, Radek ja Tomski wõeti patukahetsejatena tagasi parteisse. Räägitakse isegi pagus wiibiwa Trotski tagasipööramise wõimalusest Wenesse. Stalin on selle wastu. Kuid ta püüab wõita Trotski poolehoidjate usaldust, et ka siin kindlustada oma positsiooni.

Seisukord Ukrainas teeb Moskwale peawalu. Enamlased olid alati toonitanud Ukraina iseseiswust Nõukogude osariigina. Et aga sarnane poliitika wõib saada hädaohtlikuks Nõukogude Wene terwikule, seda taipasid enamlased alles siis, kui Saksa natsside wälispoliitiline juht dr. Rosenberg ettewaatamatult paljastas oma kaardid.

Saksa rahwussotsialistid tahawad ulatada käe Ukraina separatistidele ning Ukraina lahti kiskuda Nõukogude Wenest,

nähes Ukrainas asumaad liig tihedalt asustatud Saksamaa jaoks. Ukraina iseseiswuse mõte, toetatud nende kahe ristlewa woolu poolt, näib sügawalt juurduma wäikewenelaste juhtiwates ringkondades. Ukraina iseseiswuse liikumise ohwriks langes Ukraina nõukogude esimees Skröipnik, kes enda hiljuti maha lasi. Skröipnik Moskwa usaldusmehena olewat ennast liig kaugele lasknud ahwatleda iseseiswuse liikumisest Ukrainas. Moskwa walitsus hakkab nüüd Ukrainas ohje pingutama.

Hitler toetab salaja Ukraina iseseiswuse liikumist. Mõistagi, see ei meeldi Stalinile. Kommunistide tagakiusamised Saksamaal ei kindlusta sõprussidemeid mõlema riigi wahel. Kuid sellest ei saaks weel järeldada, et mõlemad täiesti keerawad selja Rapollo lepingule. Kuigi Stalinist ei saa rahwussotsialisti, samuti kui Hitlerist kommunisti, on sisepoliitiline olukord nii Wenes kui ka Saksamaal niiwõrt räbal, et tõsist murrangut nende wahel oodata pole.

Punakaru täristab mööka, et warjata oma jõuetust. Ja kui see mõjub wähe, siis koputab ta Lääne-Euroopa riikide rahuarmastusele.

Mustus naise kõlbluse tunnuseks.

Hindulane koolis. — Meesõpetaja ei kõlba tüdrukute kaswatajaks. — Aerutamine ja ujumine on põlatud töö. — 40 korda ümber kalju.

Rasked tõkked hindulaste arenemise teel.

India on maa, kus kirjaoskajaid leidub harwa, eriti naiste seas. Nii näiteks wõib Kaschmiris, India rikkamas würstiriigis, leida mõnd üksikut kirjaoskajat naist.

Kaschmiris on 11 „rahwakooli" naisõpilaste jaoks, mille ülespidamiseks riigi eelarwe järgi kuluutatakse 25.000 ruupiat aastas. Need rahwakoolid on algkooliks ja ühtlasi ka keskkooliks tüdrukutele. Wiimasel aastal nendes koolides õppisid 830 alg- ja 921 keskkooliõpilast. Kolme ja poole miljonilise rahwaarwu juures näiwad need arwud meie mõiste järgi armetult wäiksetena.

Kõige pentsikum sellistes koolides on weel see, et

õpetajannad ise nendes koolides enamasti ei mõista lugeda ega kirjutada.

Koolidesse aga, kus on õpetajateks mehed, wanemad ei taha saata oma tütreid.

Teosoof ja pandit (India kõrgem seisus) Togha Klam awas hiljuti Kaschmiris kooli tüdrukute jaoks, kus ta ise ja paar teist teosoofi on õpetajateks. Ta algas kolme õpilasega. Poole aasta jooksul läks tal juure waewaga korda suurendada oma õpilaste arwu kümneni. Nüüd käib ta koolis juba mitukümmend tüdrukut.

Togha Klam nõudis oma õpilastelt eeskätt kehalikku puhtust. Kohe kooli tulles pidi õpilanna käsi pesema. See asjaolu tõmbas koolile wanemate tähelepanu. Kaitseb ju mustus kurjaste waimude eest ning on wiisakuse tunnuseks!

Ainult need kergemeelsed naised, kes oma keha paljastawad meeste ees, peawad end pesema!

Nii mõtlewad lasteemad Indias.

Togha Klami kool asub kehwas puumajas, mille katus nii wihma kui ka tuult läbi laseb. Kooli asutaja on ka koolijuhataja ja ühes sellega ka kooliteenija, kes kooli põrandaid peseb. Koolilapsed wene pluusides, mis Klami poolt siiski seatud kooli wormiriietusets, on wäga wõluwad. Kaschmiri lapsed on kaunimad maailmas. Seal juures wäga andekad. Kuid koolitöö ei taha hästi edeneda maal, kus tüdrukud abiellumad juba 10-aastaselt.

Inglise misjonär Biscoe on Indias töötanud juba 35 aastat. Ta peab ka kooli. Ta räägib weidwaid lugusid sellest, missuguseid õppemeetodeid tal tuli kasutada selleks, et purustada bramaanide (India waimuliktude) waateid ja kombeid ning naeruwääristada neid rahwa silmis.

Bramaani wäärikus wäljendub aegluses ja kehalikus rahus.

Ka pandit'ite pojad peawad sellest kombereeglist kinni pidama ja käima piikamööda. Mister Biscoe aga käskis oma õpilasi kellahelina peale wälja tonida kooli aknast ja akna alla püstitatud palki mööda endid alla libistada. 25 sekundi jooksul pidi iga õpilane selle harjutusega walmis saama. Biscoe, taskukell käes, jälgis seda pentsikut harjutust ning laskis seda korrata nii kaua, kuni nõutud kiirus oli omandatud.

Pandit waatab aerutamisele kui tööle, mis kõlbab ainult kulile. Biscoe laseb oma õpilasi tublisti aerutada. Ja kui isa tuleb kooli, et pojale ära keelata sarnase seisust häbistawa tegewuse, siis paneb Biscoe trahwina teda maksma kahekordset õpperaha. Kui pandit pole sellega rahul, siis wõib ta poja koolist wälja wõtta.

Sama lugu on poksiga. Bramaanide õpetuse järgi

ei tohi hindulane puutuda nahka, mis pärit kariloomalt.

Biscoe õpilased aga peawad poksima nahkinnastes. Ja mitte üksi seda. Kuna õigeusuline hindu ei tohi kokku puutuda muhameedlasega, siis poksitunnis Biscoe asetab hindulase alati muhameedlase wastu.

Ujumine on Indias säärane alatu tegewus, mida põlgab isegi kuli. Kaschmiris, kus palju järwi ja jõgesid, uppus iga aasta palju inimesi just selle tõttu, et uppuja päästmine oleks nõudnud säärast seisuse wäärikust alandawat tegewust kui seda on ujumine. Eriti hull oli lugu siis, kui uppujaks osutus roojaste kasti kuuluw hindu. Keegi ei tahtnud kuuldagi ta hädalisa. Kokkupuutumine roojasega on ju suur patt. Biscoe aga õpetab oma koolilapsi ujuma ja kõiki uppujaid päästma.

Muhameedlastele on keelatud puutuda koeri.

Mister Biscoe räägib naerdes, kuidas aluguses ta räpased õpilased kartnud kokkupuutumist ta puhtalt kaswatatud koeraga. Ta wõtnud kolge koolikawasse ümberkäimise loomadega.

Õpilased olid alguses äärmiselt mustad. Kõige räpasemad õpilased Biscoe kastnud jõkke. Siis määranud ta reedese päewa pesemise päewaks koolis. 200 koolipoissi pidid siis pesema enda keha pesu ja riideid. Et aga pesupesemine on Indias weelgi alatum amet kui ujumine, siis hakkasid wanemad ise koolilaste puhtuse eest hoolt kandma.

Pandit on auahne. Ta nõuab, et ta poeg saaks sama lugupidamise osaliseks, mida temale üles näidatakse. India kooliõpetaja annab paremad tunnistused mitte paremale õpilasele, waid lugupeetawamate kodanikkude lastele. Sellepärast olid nad wäga üllatunud, kui mister Biscoe nende laisad pojad eksamitel läbi kukutas. Nad tulid koolijuhi juure ja kaebasid, et ta olewat nende poegade kirjatöödes paremad kohad maha tõmmanud. Teised jälle nõudsid ta laasabi, et saada tagasi raha, mida nad maksnud bramaanile, kes lubanud oma palwetega eksamitest üle aidata. Keegi bramaan oli lasknud ööl enne eksamit oma hoolealust

4 korda joosta ühe kalju ümber.

See pidanud bramaani sõnade järgi kõrwaldama kõik takistused koolieksamitel.

India koolis õpiwad õpilased oma ülesannet waljusti ammuli suil, kõik korraga. Mister Biscoe wõitleb liigse rääkimise wastu. Kes selle wastu patustab, seatakse üles postile, kus ta peab wahetpidamata kõnelema. Waikib ta, saab kepihoope. Üldse kehalised karistused etendawad mister Biscoe koolis pedagoogilise wahendina suurt osa.

Sõnagari linna elanikud elasid äärmises mustuses; majade hoowid olid haisewad porilombid. Inglane-pedagoog otsustas ka selle wastu alata wõitlust. Ta muretses labidad ja rääkis õpilaste wanematega läbi. Ja koolilaste wanemad olid nõus sellega, et nende

lapsed hakkawad hoolitsema linna puhtuse eest.

Kuid päewal, mil koolipoisid pidid wälja marsima labidad õlal, selgus, et wanemad olid oma nõusoleku tagasi wõtnud bramaanide ähwardusel. Ainult kaks õpilast julgesid labidad kätte haarata ja minna ühes Biscoega, teised jookšid minema. Ta oli walinud tegewuswäljaks ühe suurema porilombi linnas. Seal ta leidis ka mõned teised õpilased ühes õpetajatega ees. Rahras oli ümbritsenud tiheda massina porilombi ja ulus, et see jumalakartmata tegu jääks tegemata. Biscoe sellest ei hoolinud ja asus oma õpilastega tööle.

Biscoe leidis ootamata toetaja wanema linnanõuniku, ühe bramaani näol, kelle poeg õppis tema koolis. Ta käskis oma pojale kooli minnes ja sealt tulles alati õlal kanda labidat. Ja poeg, watsutades kuldtikandusega kaetud sadulal wäikese poni seljas kooli wõi koolist koju, kandis õlal labidat.

Kui porilomp oli muutunud õitsewaks roosiaiaks, hakkasid ka linnaelanikud oma elamute hoowidest wälja rookima mustust ning lilleaedu sisse seadma. Nad taipasid lõpuks, et jumalakartus ei tarwitse ühenduses olla mustusega.

Lordi „enesetapp".

Laisk perenaine, korratu sekretär ning jõnaohter tädi sundisid lordi surma otsima.

38-aastane lord Shidney oli rikas wanapoiss. Kuid ta miljonid ei teinud talle mingit lõbu enam ja selle tõttu lord otsustas elust lahkuda.

Lordil oli pereemand, kes oli wäga laisk. Lordil oli sekretär, kes kell 10 ajamel hommikul ilmus oma kohuste täitmisele lõuna ajal. Elust tüdinenud lordil oli weel tädi, kelle kõnewoolu ei suutnud keegi tõkestada. Need asjaolud tegid lordi elu weelgi läilamaks kui ta juba oli iseendast.

Ühel hommikul leidis lordi teener oma härra magamistoa tühjana ning laual kirja pealkirjaga: „Kohe üle anda minu notarile!"

Notar leidis ümbrikust lord Shidney kirja, milles ta teatas, et lõpetab oma elu eneseta pmisega. Oma waranduse lord oli jaganud kolmesse ossa ja määranud pärijateks oma pereemanda, oma sekretäri ja oma tädi. Päranduse saamiseks oli ta üles seadnud kaunis omapärased tingimused. Nimelt pidi perenaine oma käega iga päew ära pesema lordi elamu trepid, sekretär pidi iga hommiku tulema lordi elamusse kell 6 hommikul ja üles äratama perenaise ning tädi pidi waikima ja ei tohtinud sõnagi lausuda. Katseajaks oli määratud 8 päewa.

Lord ise reisis wäikesesse linnakesse, et seal waikselt kaduda maailmakärast. Saatus aga oli otsustanud teisiti. Lord õppis seal tundma noort wõlumat neidu. Ja see peletas surmamõtted metsa. Lord leidis korraga, et elu on ilus ja ruttas tagasi oma koju.

Kui ta koju jõudis, oli perenaine 6 päewa järgimööda pesnud treppe, sekretär 6 hommikut ilmunud lordi elamusse punkt kella 6 ajal ning waene tädi oli waikinud terwelt 6 päewa. Pärijad olid üllatatud, nähes elawat laipa. Ja tädi keelepaelad pääsesid jälle wallale surnust ülestõusnu suurimaks meelehärmaks.

„Waba Maa"

tellimishind:

1 kuu	Kr. 1.50	7 kuud	Kr. 8.50
2 „	Kr. 3.00	8 „	Kr 9.70
3 „	Kr. 3.70	9 „	Kr. 10 90
4 „	Kr. 4.90	10 „	Kr. 12.10
5 „	Kr 6.10	11 „	Kr. 13 30
6 „	Kr. 7.30	12 „	Kr. 14.50

RAADIO TÄNA JA HOMME

Teisipäew, 10. oktoober.

Tallinn. 17.45 heliplaate ja reklaami. 18.00 wälismaisi päewauudiseid. 18.15 lastetund. 18.45 kodumaisi päewauudiseid. 19.00 dr. Al-er Massakas: Purilennust. 19.30 Artur Sikkenberg: „Ekskursioon teatri minewikku". 4. long: Commedia dell' Arte. 20.00 ülekanne Tartust. 20.05 kontsert. Juh R. Palm. 21.00 esperantokeelne nädalakroonika. 21.10 kontserdi järg. 21.30 heliplaate — Franz Lehar.

Tartu. 17.45 reklaami ja heliplaate. 18.00 ülekanne Tallinnast. 20.00 ilmateade ja ajanäitaja-õiendus. 20.05 ülekanne Tallinnast.

Kolmapäew, 11. oktoober.

Tallinn. 17.45 reklaami ja heliplaate. 18.00 wälismaisi päewauudiseid. 18.15 heliplaate. 18.45 kodumaisi päewauudiseid. 19.00 ülekanne Tartust. 20.05 kaitseministeeriumi puhkpillide orkestri kontsert. Juh. kaitsewägede orkestrite inspektor ltn. G. Reder. 21.30 wana tantsumuusikat heliplaatidelt.

Tartu. 17.45 reklaami ja heliplaate. 18.00 ülekanne Tallinnast. 19.00 soome keele tund (R. Janno). 19.30 Woldemar Mettus: loengud W. G. Galderon'i „Peruu nowellide üle". 3. loeng: „Blond muumia". 20 00 ilmateade ja ajanäitajaõiendus. 20.05 ülekanne Tallinnast.

SPORT ●●● üheksandat korda meistriks.

3:0

Pühapäewal peeti Eesti liiduklassi jalgpalli esiwõistluste suur finaal. Kohtasid wanameister Sport ja liiduklassi noorem — Estonia. Matschi wõitis Sport 3:0, poolaeg 1:0, wõitis seega üheksandat korda Eesti meistri tiitli. Wärawaid lõid R. Idlane 25. minutil, F. Karm 69. min. ja L. Kass 82. min. Wahekohtunikuna toimis W. Rõks. Pealtwaatajaid oli kogunenud umbes 2500. Ilm oli päikesepaisteline, kuid tuuline. Esimesel poolajal Estonia tuule kaasabil oli ülekaalus, kuid ei suutnud lüüa wärawaid. Teisel poolajal Sport oli silmapaistwam. Matsch oli esiwõistluste t ugewamaid ja elawalt lahtine. (Lähemalt 6. küljel).

Meistermeeskonna koosseis:

Wärawas: E. Tipner, kaitses E. Einman, A. Mägi (R. Idlane), poolkaitses H. Paal, H. Seegner, O. Reinfeldt, eduriwis L. Kass, A. Laasner, R. Idlane (F. Karm), W. Ader, J. Simenson.

Bilanss.

(Arwud tähendawad: mänge, wõite, wiike, kaotusi, wärawaid ja punkte.)

1.	Sport	10	8	— 2	26:7	16
2.	Estonia	10	7	1 2	35:10	15
3.	T.J.K.	10	7	— 3	28:15	14
4.	Kalew	10	4	— 6	15:30	8
5.	Puhkekodu	10	2	1 7	12:27	5
6.	N.T.H.K.	10	1	— 9	10:37	2

126 wärawat.

Wärawate lööjad: R. Waldow 14, H. Uukkiwi 9, A. Koowit 6, F. Karm 6, O. Kastanja 6, E. Ellman 6, E. Peterson, R. Kuremaa, A. Maurer, R. Kallo, A. Lasner, W. Ader — igaüks 5; H. Rästas, S. Sarizni, R. Weideman ja R. Idlane — igaüks 4; A. Estam, L. Kass ja Miller — 3; E. Tipner, A. Seks, O. Winkelberg, H. Römmer, R. Kuusler — 2; J. Kaljo, R. Silberg, A. Rüütel, E. Jürgens, Raudleht, H. Rio, E. Jakobson, R. Eerrets, N. Tshutshelow, H. Seegner, O. Mõtlik, Iwannikow, Semjonow — igaüks 1 + A. Neumannilt üks omawäraw.

Kokku on liiduklassi esiwõistluste sarjas löödud 126 wärawat, wärawalööjaid on olnud üldse 38 meest ja neist kõige edukamad, nagu nähtub ülalt, on olnud R. Waldow (TJK) ja H. Uukkiwi (Estonia). Kewadwoorus löödi 71 ja sügiswoorus 55 wärawat. Suurim wärawatewahe Estonia-Kalew mängus kewadel 9:0, ainukese wiigi mängisid Estonia—Puhkekodu.

Läinud aasta esiwõistlustel löödi 118 wärawat (57+61), wärawalööjaid 35 ja suurimad wärawakütid olid A. Lasner (13) ja F. Karm (12).

Eesti meistrid 1921—1933.

1921	Sport	1928	TJK
1922	Sport	1929	Sport
1923	Kalew	1930	Kalew
1924	Sport	1931	Sport
1925	Sport	1932	Sport
1926	TJK	1933	Sport
1927	Sport		

Pesapalli meister.

Põhja malewkond wõitis Tapa kl. spordiklubi 28:0.

Pühapäewal peeti Eesti pesapalli esiwõistluste finaal, kus kohtasid Tallinna kl. Põhja malewkonna ja Tapa kl. spordiklubi meeskonnad. Tartu NMKÜ wahepeal oli annud loobumiswõidu.

Finaalmäng ei saanud olla kuidagi finaalikohane. PM oli sedawõrt üle oma wastasest, et tegelikult sooritati pühapäewal Kalewi wäljal „kasti mängu hiirega". PM mehed lasid aina tapalasi jõuda pesadesse, kuid punktiüritamine suretati nii kuidas taheti. Tapalaste head tahet tuleb siiski hinnata ja tuleb ühtlasi meeles pidada, et harjutus teeb meistriks. Ei lewine pesapall meil ega saa see ilus spordiala meil enne hoogu, kui asja juurde ei asuta sarnase innuga, nagu teeb seda PM. Wiimane wõitis Tapa kl. spordiklubi 28:0.

Teistkordselt eesti meistriks tulnud Kl. Põhja malewkond wõitis tiitli koosseisus: H. Ingland, A. Koni, E. Altman, A. Matiisen, J. Tabur, R. Nukmna, O. Koni, R. Adelman ja R. Tomp. Altman tegi 6, Tomp 5, Ingland ja A. Koni kumbki 4, A. Matiisen 3 ja Nukman, O. Koni ning Adelman igaüks ühe punkti.

Taani-Soome 2:0.

Kopenhagen, 9. okt. Pühapäewal peeti siin järjekordne Taani-Soome maawõistlus jalgpallis. Tugewa wõistluse wõitis Taani 2:0 (1:0). Wärawad lõid Jörgensen ja pä. Taarup. Soome oli ülekaalus, kuid wärawaid lõid ainult taanlased.

Taaniga on Soome maawõistlust pidanud 1926. aastast jaadik. Soome on wõitnud kolmel korral (3:2, 3:2 ja 4:2), Taani samuti kolm korda (8:0, 6:1 ja nüüd 2:0), esimene maawõistlus jäi wiiki 3:3.

Pühapäewal Taani wastu mängis järgmine soome meeskond: Halme; F. Karjagin, Oksanen; Wiinioksa, Lindsten, Närwänen; Aström, Grönlund, Malmgren, L. Karjagin, Lindgren. Taani meeskond: Jensen; Larsen, Kristophersen; O. Jörgensen, Möller, Laursen; Hansen, Kleven, P. Jörgensen, Ulldall, Taarup. Pealtwaatajaid 25.000.

Põhja malewkonna tublid jooksjad.

Tallinna malewa orienteerumisjooksu pühapäewal wõitsid Põhja malewkonna mehed. Esimeseks tuli Teder — 58.08, 2) Roosman 1.14,05 ja 3) Täheste 1.19,26 (kõik Põhja malewl.), 4) Tomingas (Lõuna m.) 1.20,27, 5) Mürt (Põhja m.) 1.21,47.

53.90 wasarat, 195 kõrgust.

Stokholm, 9. okt. Pühapäewastel wõistlustel saawutas Jansson uue rootsi rekordi raskusheites tagajärjega 17,55, end. oli 17.40 samuti tema nimel. Wasarat heitis Jansson 53.90, milline tagajärg tänawu Euroopas teine paremuselt.

Oslo, 9. oktoobril. Eile peetud kergejõustiku wõistlustel norralane Halworsen ületas 195, mis tema isiklik rekord. Selle tagajärjega Halworsen jagab nüüd teist kohta Euroopas koos Kuuse ja Bodosiga.

Pariis, 9. okt. Lefevre jooksis pühapäewal 5000 m. ajaga 14.58. Normand jooksis 1000 m 2.28,2, Paul jooksis 100 m. 11,0, 200 m. 22,2 ja hüppas kaugust 689.

Helsingis, 9. okt. Soome pesapalli esiwõistluste finaalis wõitis Riihimäen Pallolööjat 1:0 Lahden Mailaweikoti. See oli kolmas kohtamine nende wahel, waremalt oli kummalgi üks wõit. Wõidujooks sooritati 7 woorus. Turu-Wiiburi linnawõistluse jalgpallis wõitis Turu 2:1 (2:0).

— Berliin, 9. okt. Pühapäewal kergejõustiku wõistlustel sakslased Weimann ja Stöck heitsid oda wastawalt 65.91 ja 65.71, Hirschfeldt tõukas kuuli 15.21.

Euroopa esiwõistlused Torinos.

Itaalia kergejõustiku Liit on nüüd lõpulikult kindlaks määranud tulewal aastal Itaalias pidamisele tulewate Euroopa kergejõustiku esiwõistluste pidamise koha tähtpäewad. Wõistlused tulewad pidamisele 7. kuni 9. oktoobrini Torinos Mussolini nimelisel staadionil, s. o. samas kohas, kus tänawu peeti ülemaailmlised üliõpilaskonna esiwõistlused.

Spordiabielu Tallinnas.

Ewi on peigmees!

Meie kuulus wärawawaht abiellub prl. Helga Madissoniga. — Kahe noore inimese ühised huwid. — „Saatuslik" tutwus ühel ilusal talweõhtul.

Evi ja Helga.

Pühapäewal tuli w.-s. Sport üheksandat korda Eesti jalgpallimeistriks. Oli nii siis teatawal määral juubeliks ühele organisatsioonile, kes mõtnud säärasel arwul jalgpalli meistripärgi, milleni üksi teine organisatsioon lähedalegi ei jõua. Pühapäew oli suurpäewaks ühtlasi ka Spordi parimale mehele ja kindlaimale wõidukantsile puuriwahile Ewi Tipnerile.

Tipner, kes üks populaarsemaid mehi Eestis üldse, pühitses sel päewal nimelt oma kihlusepäewa. Ewi wäljawalituks on siimpaatne prl. Helga Madisson, kes elukutselt raamatupidaja ja müüjanna Wildtagi koloniaalkaupluses. Prl. Madisson on spordiringides laiemalt tuntud meie parima naiswõimlejana. Ewi ja Helga abielu on seega spordiabielu täiel määral. Mõlemad ei ole kaugeltki ühekülgsed ja ainult oma ühte ala „tundjad" spordiinimesed, waid kodus peaaegu iga spordialaga. Ewi ise on peale jalgpalli weel Eesti paremaid jääpallimängijaid ja tubli kergejõustiklane ning kodus nii mõnegi teise alaga, eriti mis puutub mängudesse. Prl. Helga on muuseas ka wäljapaistew uisutaja.

Kuidas Tipner „leidis" oma kaasa.

See oli ühel ilusal kuuwalgel talwisel õhtul 1926. aastal, kui Ewi tegi Spordi liumäljal — praegu on sel kohal welodroom — oma õhtuseid harjutussõite wastupidawuse ja sõidukindluse omandamiseks. Oli ju „Tipu" (heal lapsel palju nimesid!) sel ajal juba paar aastat nii jalgpallikui ka jääpalli-internatsionaal ja wormi tõstmiseks tuli õhtuti tublisti harjutada.

Seal märkas Ewi üht nägusat tütarlast, kes sõitmisega just kuigi kodus polnud. Galantse kawalerina pakkus Tipner preilile oma abi ja näpunäiteid. Preili teadis Tipnerit juba ammu ja talle oli nägus ja sümpaatne poiss juba esimesest pilgust meeldinud. Muidugi ei lasknud ta soodsat tutwumise juhust nüüd mööda minna.

See ilus taliõhtu saigi Ewi ja Helga püsiwa tutwuse „nurgakiwiks".

Tipnerile, kes naiste suhtes tagasthoidlik, oli see esimene armastus jäänudki ainukeseks ja wiimaseks. 7 aasta jooksul on tutwus ja sõprus aina süwenenud ja nüüd järgnes sellele pühapäewal kihlus ning kõige lähemal ajal on oodata meie spordipubliku lemmiku laulatust.

Et Tipner on 40-kordne internatsionaal ja 10 korda esinenud Eesti jalgpalli rahwusmeeskonna kapteina, on wähemalt meie arwukale jalgpallihuwiliste perele hästi teada. Temast rohkem kordi rahwusmeeskonnas on esinenud ainult rekordinternatsionaalid Pihlak, Ellman ja Einman.

Elukutselt on Ewi autojuht suurärimees Rõiwase juures. Oma peremehega, kes ise tuntuo sporditegelane, on Eesti puurilõwi parimas läbisaamises.

Esimest korda mängis Tipner jalgpalli 1919. aastal.

Poiste kambaga oli Tipner moodustanud mingi Falgi aia meeskonna, kes omaseguste poistega pidas sagedasti päris korralikke wõistlusi. Omaaegne Eesti jalgpallikuulsus ja internatsionaal Kuulmann, hüüdnimega „Kapsas", nägi kord poiste südi mängu. Talle meeldisid poisid niiwõrt, et kutsus kogu meeskonna Sporti. Meeskond hakkas esinema Spordi 4. meeskonnana. Aasta hiljem oli Tipner, keda tema suure painduwuse ja osawuse tõttu hakati hüüdma „Sült".

juba Spordi B-meeskonnas.

Weel kaks aastat hiljem, ja „Tipu" oli juba alaline Spordi meeskonna puuriwaht.

1924. aastal peeti Pariisi olümpiamänge. Tipner tegi Eesti rahwusmeeskonna reserwwärawawahina kaasa tähendatud olümpiamängud. Järgmisel aastal saab ta juba alalisels Eesti rahwusmeeskonna wärawawahiks. Tipneri populaarsus tõuseb iga päewaga ja kuni praeguseni on ta Baltimaade parim puuriwaht ja Eesti populaarseim jalgpallimees üldse. Praegu on E. Tipner 27-aastane, pruut on temast aasta noorem.

Eesti spordipublik soowib oma lemmikule „waikesse sadamasse" jõudmise puhul parimat õnne.

O. ja F. Zimmermannide ABIELURIKKUMISE protsess läheb edasi.

Kohtupalati piinlik eksitus. — Lõiwud olid tasutud! — Mikrofon tunnistajaks.

Hiljuti oli kohtupalatis arutusel proua Friedhilde Zimmermanni kaebus oma mehe Oskar Zimmermanni ja proua Luise Johansoni wastu abielurikkumise pärast. Abielurikkumine on kriminaalkuritegu, käib nuhtlusseaduse paragrahw 1585 alla ning süüdlasele on nähtud ette karistusena wangistus kloostris ehk türmis 4—8 kuuni. Selle protsessi arutamist kohtupalatis oodati suure huwiga, sest seni pole meil Eestis weel kedagi selle paragrahwi põhjal süüdi mõistetud. Ka käesolewas asjas on rahukogu mõistnud kaebealused õigeks, kuid wahepeal on saadud nende wastu suuremaid süütõendusi, nii et kaebaja lootis kohtupalatis süüdimõistwat otsust. See oleks olnud siis esimene selline otsus eesti kohtu ajaloos.

Kuid asi ei tulnud kohtupalatis sisulisele arutusele. Esistuja teatas, et edasikaebuse puhul wajatawad lõiwud on tasumata. See tuli täiesti ootamatult kaebaja wolinik adwokaat Rõugule. Ta oli küll lugenud hoolikalt kohtuakti, kuid seda ta polnud uurinud, kas lõiwud on tasutud wõi mitte. Ta ei wõinud tulla selle pealegi, kuna ta uskus loomulikult, et kui on antud apellatsioon, siis on tasutud ka lõiwud. Nüüd aga teatas kohus, et lõiwud on tasumata. Kaebaja wolinik pakkus siinsamas lõiwudeks raha, kuid kohus ei wõtnud wastu, leides, et nüüd see on hilja. Kohtupalat ei annud edasikaebusele käiku, asja ei wõetudki sisulisele arutusele. Nii lõppes see huwitaw protsess kohtupalatis tühise wormiwea tõttu.

Nüüd aga on selgunud, et kohtupalat on eksinud ning on nüüd oma eksituse tagajärjel piinlikus seisukorras. Sest apellatsioonilõiwud olid tasutud siiski. Ning see on aktis näha, seal on 15 krooni eest tempelmarke, rist peal, kustutatud. Kuid kohus eksis, kohus ei pannud seda tähele ning rajas oma määruse eksitusele. Ning see määrus on sellise iseloomuga, et kohtupalat ei saa seda enam muuta, kuigi tahaks teha seda meeleldi ise, et see piinlik asi ei läheks riigikohtu lahendada. Et aga palat ise ei saa enam asja parandada, siis on adwokaat Rõuk sunnitud otsima abi riigikohtult.

Nii wõib kindlasti öelda, et see huwitaw abielurikkumise protsess tuleb siiski kohtupalatis weel sisulisele arutusele, sest riigikohus tühistab kohtupalati eksliku määruse ja saadab asja tagasi sisulisels arutamiseks.

Mida rääkis mikrofon?

Oskar Zimmermann, Tartu ärimees, lahkus oma naise juurest 1931. a. sügisel. Mahajäetud naine wäidab, et sellest ajast peale mees rikub abielu oma äriteenija Luise Johansoniga. Et abielurikkujaid karistada, et neid paljastada, selleks on proua Zimmermann lasknud salaja seada mehe ärisse mikrofoni. Selle töö on teinud montöör Leonhard W., kes läinud parandama telefoni ning

pannud salaja mikrofoni telefoni sisse.

Proua Zimmermanni teada rikuti abielu äris peale äri sulgemist, sest ta oli pannud tähele, et mees ja proua Johanson jääwad ärisse peale kauplust uste sulgemist kauaks ajaks. Mikrofoni juhed olid juhitud äri peal teisel korral asuwasse ühe seltsi ruumidesse aparaadi juure. Aparaadiga olid ühendatud kahed kõrwaklapid, milledega kuulasid montöör ja keegi teine isand, kes oli selleks proua Zimmermanni poolt palgatud. Need isikud on siis kuulnud kõrwumööbli raginat ja mnid häälitsusi, millest nad saanud aru, et on rikutud abielu. Millal seda tehti, see on neil märgitud minuti pealt.

Kuid rahukogu leidis, et nendest tõendustest on siiski wähe, kõrwaga kuulmisest. Näinud keegi ei ole. Rahukogu mõistis kaebealused õigeks. Mida teeb kohtupalat, kui asi siin nüüd ükskord uuesti arutusele tuleb? Seda oodatakse huwiga.

Perekonnateated.

Kihlatud.

Tallinna linna perekonnaseisuametis. — Saksa wabariigi kodanik **Helmut-Georg-Max Spiller**, 29 a. insener, ja **Erica-Sigrid-Hurt**, 30 a. kodune. Mõlema alaline elukoht Berliinis. — **Karl-Leopold Kokasells**, 30 a. raudteetöötaja ja **Anna-Marie Rosenberg**, 45 a., lahutatud, kodune. Peigmees elab Lehtses, pruut Tallinnas. — **Aleksander Malõi**, 26 a. tööline ja **Maria Jolkin**, 22 a. tööline. Elawad Tallinnas. — **Edgar Reinson**, 19 a. äriteenija ja **Olga Kartaschkow**, 19 a. kodune. Mõlemad elawad Tallinnas. — **Woldemar Trafmann**, 18 a. puusepp ja **Elfriede Teder**, 18 a. tööline. Mõlemad elawad Tallinnas. — Saksa wabariigi kodakondsusesse kuulub **Gustaw-Hermann Bütner**, 25 a. õpetaja ja **Lydia Bathoff**, 19 a. õpilane. Peigmees elab Saksamaal, Döbenis, pruut Tallinnas. — **Arnold Mitt**, 27 a. raudteelane ja **Elsa Tõnnus**, 1[illegible] a. kodune. Peigmees elab Tallinnas, pruut Nõmmel. — **Awdy Andresson**, 33 a. kaitsewäelane ja **Gerda Schwartz**, 26 a. äriteenija. Mõlema alaline elukoht Tartus.

Jaani koguduses. — **Oskar Berg**, 27 a. mehaanik ja **Hildegard Mennart**, 19 a. kinoametnik. Mõlemad elawad Tallinnas.

Kaarli koguduses. — **Konstantin Tänav**, 27 a. tööline ja **Salme-Johanna Jilane**, 22 a. kodune. Mõlemad elawad Tallinnas.

Kuressaare perekonnaseisuametis. — **Elmar Jundas**, 29 a. lihttööline ja **Anna Kärner**, 28 a. majateenija. Mõlemad elawad praegu Kuressaares.

Lahutatud.

Tallinna-Haapsalu rahukogu lahutati Aleksander ja Elena **Siitse**, Kirill (Kaarel) ja Anette-Marie **Lents**, Martin ja Hilda **Peterson**, Julie ja Paul **Bogatschew**, Marie ja Johan **Reed**.

Tühistati Jüri ja Auguste **Lõhmus'te** abielu.

Sündinud.

Aleksander-Albert ja Leena (neiuna Metsalik) **Kald'il** — tütar **Ewi**; Wiktor ja Tamara (neiuna Drewerk) **Beljawski'l** — poeg **Aleksander**; Roman ja Helmi (neiuna Hammermann) **Rammus'el** — tütar **Luule**; Aleksander ja Ellen (neiuna Oit) **Kloster'il** — poeg **Arwid-Uno**.

Surnud.

Marie **Krusenstiern**, neiuna Taube, 75 aastat wana; Andrei **Homjakow**, 29 aastat wana; Nikolai **Treu**, 35 aastat wana; Mari **Treimann**, neiuna Wollman, 77 aastat wana; Alide **Janter**, neiuna Pahlberg, 60 aastat wana; Eduard **Tomasson**, 49 aastat wana; Priidu **Roog**, 69 a. wana.

Abiellunud.

Heinrich-Aleksander **Ilbak** ja Margot-Johanna **Michalion**; Maniwald **Oblikas** ja Linda **Tammer**; Willem **Harma** ja Julie **Suurkuusk**, 1. abielus Uman; Johannes **Taring** ja Eweline **Wiidap**; Arnold-Ferdinand **Proosa** ja Benita-Anselme **Neierdi**; Walter-Ferdinand **Deichmann** ja Linda Lepik; Carl-Robert **Baer** ja Senta **Larm**; Robert **Espenbaum** ja Leida **Raud**; Aleksander **Trautwah** ja Sinaida **Mölder**; Ernst-Josif-Reinhold **Baltmischkis** ja Weera **Tschaskin**; Artemi **Pawlin** ja Magda-Aline **Tannwald**; Johannes **Keis** ja Emma-Wilhelmine **Kaur**; Anton **Hänni** ja Marie-Pauline Kasenet.

Tellige weel täna „Maa Hääl" ära.

Postiga 3 kuuks 1 kr. 50 senti.

Waadake, kas naabril käib juba „Maa Hääl." Aidake kaasa, et ka tema lehe kohe ära tellib. „Maa Häält" tellimisi wõtawad wastu kõik postiasutused.

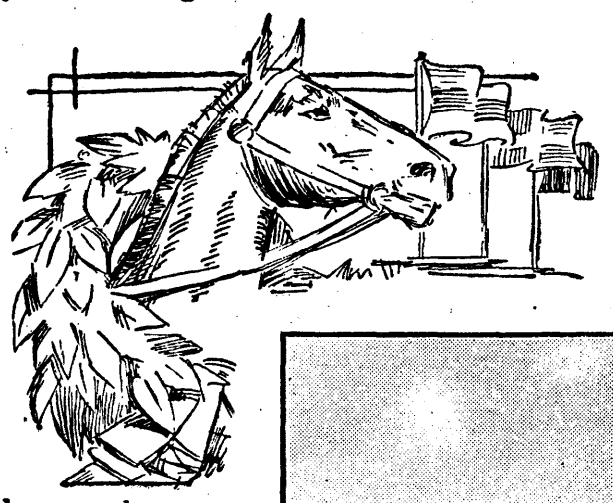
Kuulsate hobuste saatus.

„Kallis“ weab Rootsis surnuid

Eesti rekordtraawel erus.

Täkk „Kallis” — Eesti omaaegne rekordist — oli mõni aasta tagasi Tallinna hipodroomi rekordtraavliks. „Eesti kiireim ja ilusaim hobune” — nõnda ülistati tol ajal „Kallast” asjatundjate poolt. Traavel oli oma kuulsuse tipul, kui ta paar aastat tagasi viidi Rootsi võistlema Stokholmi hipodromile. Ja seal on nüüd tulnud tema karjääri lõpp.

Täkk „Kallis” on pidanud leppima saatusega ja minema kõige liha teed samuti nagu peaaegu kõik tema kuulsad eelkäijad ja kaasvõitlejad.

Kuulsusrikas tee lõpeb harilikult ikka igapäevaselt, kuulsusetult. Keegi ei võta enam tunda, keegi ei pööra enam mingit tähelepanu varem nii imetletud suurusele.

„Kallis” saadab oma elu lõpupäevi Rootsis mööda teenides omale igapäevast leiba „lihttöölisena” — surnuvankri-hobusena. See polegi just „viimane leib”, millega mõnigi langenud kuulsus peab leppima. Olla surnuvankri vedajaks on „Kallis” küllaltki heas ametis, paljude oma suguõdede ja -vendadega võrreldes. Enamus peab saatma oma elu viimased päevad mööda veel palju kurvemalt. Kuidas on arenenud „Kallise” ja paljude teiste Eesti kuulsate hobuste elutee — see on huvitav peatükk meie rekordtraavlite eluloost.

Eesti populaarseim wõidusõidutraawel „Kallis“ põlwenes Orloffi tõugu kuuluwateſt wanemateſt. „Kallis'e“ iſaks oli Wenteri wõidusõidutraawel „Jasnõi“ ja emaks „Pariſhanka“. Mõlemad olid enne maailmasõda wäljapaiſtwamaid wene traawleid.

„Kalliſ“ ſündis 14 aastat tagaſi.

Tallinna hipodroomi aſutamiſe ja awamiſe ajal 1923. aastal oli „Kalliſ“ 4 aastat wana ja tegi juba eſimeſed wõiſtluſed kaaſa. Seekord ei lõõnud ta end aga weel kohe läbi.

„Kallis'e“ iſa oli ſee, kes Tallinna hipodroomi algaastail lõikas kiiruſeloorbereid. Normaaldistantſil 1600 m. wõitis ta oma nimele eſimeſena Eesti rekordi. Kaks aastat hiljem 1925. aastal wõttis „Kallis“ iſalt eſimeſe Eestis kaswatatud hobuſena Eesti rekordi oma nimele. See oli „Kallis'ele“ ühtlaſi hiilgeaastaks.

Ta wõitis ſama aastaga auhindadena rahas kokku umbes 600.000 ſenti, mis meil ühe hooaja kohta praeguſeni ületamatuks rekordiks.

Tol aastal wõitis „Kallis“ ka eriwõiſtluſe kiireima Eesti hobuſe nimele, milliſeks wõiſtluſeks oli wälja pandud põllutöönisteeriumi auhind — juur wäärtuſlik hõbeämber. Sel wõiſtluſel oli „Kalliſ'e“ konkurendiks teine tolleaja Eesti kiireim traawel „Nelly“. Wõiſtlejatel tuli ſelleks, et wõita auhind ja Eesti kiireima traawli nimi, wõtta kolmeſt wõiſtluſeſt 1600 m. diſtantſil kahel korral.

„Kalliſ“ wõitis oma konkurendi kaks korda järjeſt

ja ſai hipodroomi ning kogu Tallinna lemmikuks.

Wõiſtluſte korraldajate poolt oli wõitjale ette nähtud eriauhinnana kaunis wõidupärg, mis oli laſtud walmiſtada aednik Poweruſe poolt. Korraldajate poolt peeti üldiſelt ſaworiidiks „Nellyt“ ja ſoowiti tema wõitu iga hinna eeſt, eriti weel ſellepooleſt, et „Kallis'e“ juhi Sammuliga ei oldud juſt heas läbiſaamiſes. Wõiſtluſe korraldajad olid pealegi mänginud „Nellyle“. Kui ſiis „Kallis“ nagu ſaatuſe tiuſte wõitis, jätſid korraldajad wõidupärja hoopis wälja andmata. Weel enam:

wõidupärg wiidi hipodroomi wäljakäigukohta, kus ta „lehwib“ weel praegugi.

1928. aastal müüdi „Kallis“ Rootſi. Eesti toreda rekordtraawli kuulſus ja wõimed olid ulatanud üle Balti mere ja Rootſi mõisnik ning hobustearmastaja Johanſſon ostis ta 600.000 eesti ſendi eeſt omale. Nüüd algaſid „Kallis'el“ ſportlaspäewad teiſelpool „wäikeſt lompi“. Wälismaa hobuſena tuli Eesti lemmikhobuſel wõiſtelda aga n. n. rahwuswaheliſes klaſſis — klaſſis, kus wõiſtlewad „wälismaa alamad“, ja kes kuuluwad muidugi hobuſtetõu eliidi hulka. „Kallis“ ei lõõnud oodatud määral läbi. Ta ei ſaanud kuigi põhjalikult tutwuda Rootſi hipodroomidega, kui

tal tuli juba minna „erru“.

Eſialgu ſai „eraiſikuks“ ſaanud muſt uueks ametiks „töö“, mis waſt iſegi auwäärſem kui jooksutraawli pingutuſed. Ta ſaab ſugutäkuks.

Wanadusaastaid tuleb juure ja warsti „langeb“ „Kallis“ oma karjääris jälle aſtme wõrra allapoole. Tullakſe otſuſele, et kõrgeſt ſoost „Kallis“ ei ole ſuguhobuſeks ſiiski kohane. „Kalliſe“ wiimaſtel jooksudel on ikka rohkem ja rohkem ſelgunud, et ta jooks ei ole küllalt ſtiilipuhas, waid ſelles ilmneb terawaſilmaliſele asjatundjale eriti hästi märgatawalt n. n. „walekäik“. Nii nimetawad ſpetſid koera käigule ſarnanewat „wiltujooksu“.

Kuigi ei ole ſeni teaduſlikult kindlaks ſelgeks ſuudetud teha, kas on ſee omadus päritaw või mitte, ſiiski ſelle wea ilmnemiſel ei peeta hobuſt enam kõlbulikuks suguhobuſeks. Eriti juſt ſeepäraſt, et „walekäiguga“ hobune, kui walekäik awaldub wähegi ſilmnähtawamal kujul, harilikult ikka wõiſtluſeſt kõrwaldatakſe. Meil Eestis pannakſe ſellele harilikult wõrdlemiſi wähe rõhku, muſal nõutakſe aga ainult täieſti ſtiilipuhaſt jooku.

Ja ſiit algab „Kallis'e“ karjääri — annaks jumal — wiimane aſte.

Ta müüakſe enda omaaegſe wäärtuſega wõrreldes juba päris poolmuidu — ſurnuwankri hobuſeks.

See oleks lühidalt Eesti kõigi aegade kuulſaima ja iluſaima hobuſe ajalugu. Tema tõus ja langus on täieſti ſarnaſed enamuſe inimkuulſuſte omaga. „Kallil“ on ſeni läinud ſiiski weel wõrdlemiſi hästi, kui wõrdluſeks wõtta teiſte omaaja kuulſate hobuſte „eluluguſid“. Toome lühikeſe ülewaate teiſte kuulſamate Eeſti hobuſte elukäiguſt.

Nii mõnigi omaaegne Tallinna hipodroomi jooſukuulſus

et lepib wanuſepäewil „hariliku ſureliku“ woorimehehobuſe ſaatuſega.

Omaaegne parimaid eſimeſeklaſſi traawleid „Kägu“ on praegu lihunik Tſipikowi „teenistuſes“ worſtiwedajana.

Teine aastate eeſt wälſapaiſtew traawel „Lennuk“ konkureerib „Käguga“ parima worſtiwedaja hobuſe tiitlile. „Lennuki“ omanikuks on worſtiwabrikant O. Lemm. „Polõka korra Rootſis, langes juba eſimeſte reaſt wälja. Ta ei lõõnud wõõrſil läbi, kuna hakkas awaldama „walekäiku“. Lugematuil korril tühiſtati ſelle hobuſe waheſt ka päris edukad jooſjud. Praegu katſub ta wiimaſt wõtta 2. järgu hobuſena. Ei ole aga kaugel aeg, kus tal tuleb paratamatult hakata wennaſtuma „lihtſawereliſte“ woorimeeſte hobuſtega.

„Silkki Musti“, kes täkk „Kallis'e“ kõrwal oli Tallinna hipodroomi iluſamaid hobuſeid, on oma uue peremehe, kellegi

Peipſi kaluri juures „ametis“ kalawedajana.

lüks wanemaid hobuſeid „Makenſen“ weab talweti wahetewahel lund, proowib aga mõnikord eſineda ka weel hipodroomil, mõne jooſu kaaſa tehes.

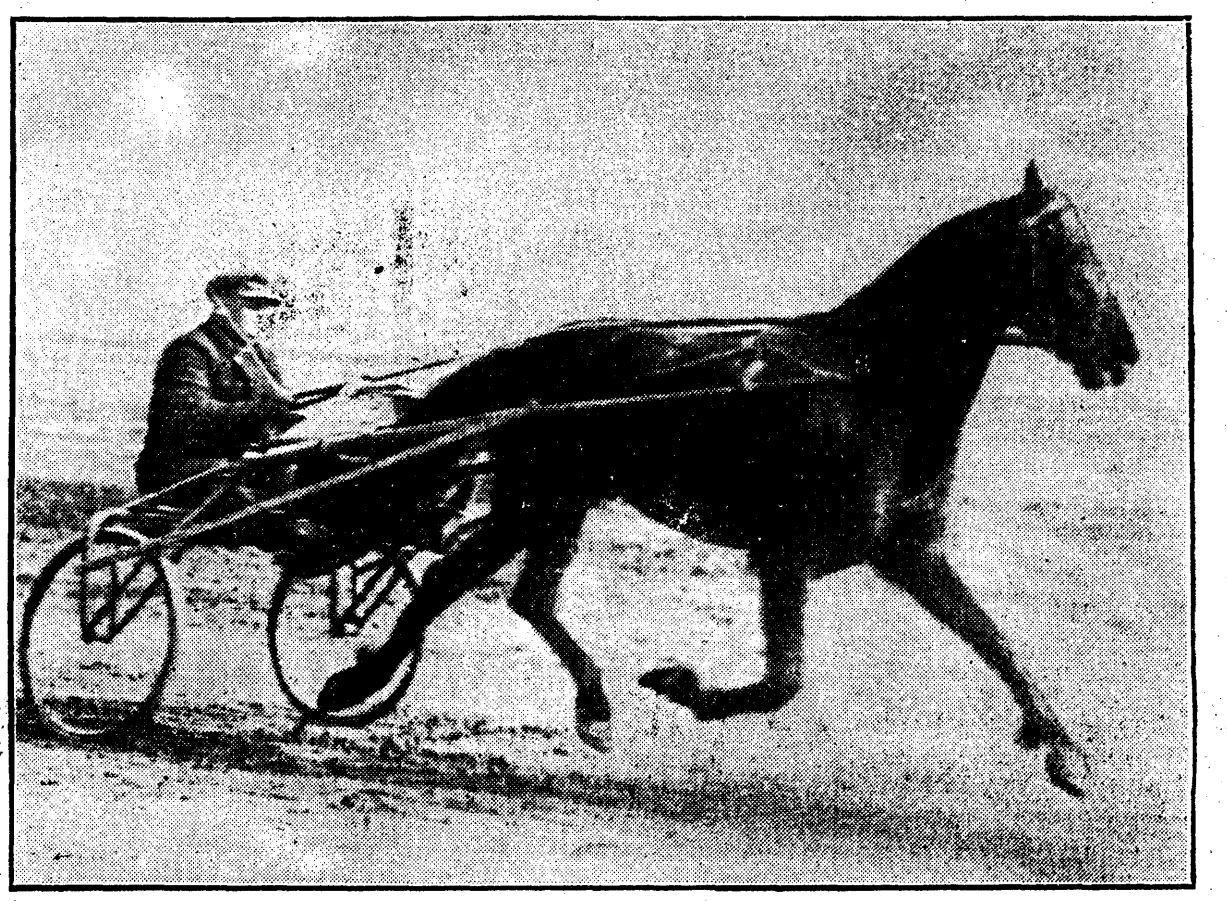
Mõnel nimekal Tallinna hobuſel on aga wiimaſed elutunnid lõppenud päris traagiliſelt; nii Wenteri hobune „Preſident“, kes Harkus ſai õnnetut ſurma. Olles tallis oma latris, erutus ta kuidagi ſamas tallis olewaiſt teiſteſt hobuſteſt. Ta tõuſis tagumiſtele jalgadele. Libeda põranda tõttu libiſes ja

kukkus kõwale põrandale ſelili, pea peale, ja nii õnnetult, et ſuri ſilmapilkſelt.

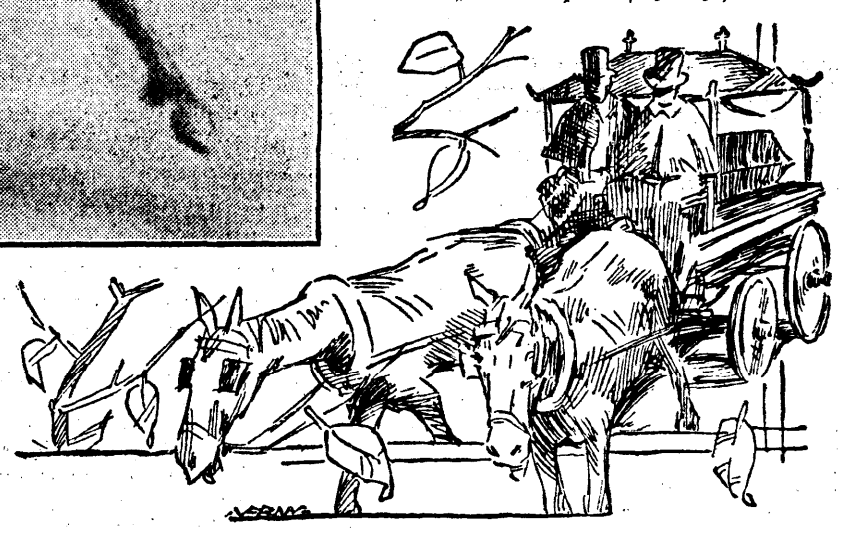
Traagiliſelt lõppes ka Sakſamaalt toodud „Danieli“ elu. Ta hüppas ſtardis äkki tagumiſtele jalgadele, kaotas taſakaalu ja kukkus tagurpidi nii õnnetult aiſade wahele ſelili, et tal rebeneſid ſooled. Kahepäewaſe waewlemiſe järele ta ſuri. Nende õnnetute ohwrite wiimaſed maiſed jäänuſed ſaid koertele roaks.

1-ſe grupi hobune „Lex Review“ leidis ſamuti traagiliſe lõpu. Ta hiilgeajad olid juba ſeljataga, kui müüdi maha kellelegi lihunikule. Mees kinnitas hobuſe, kelle määrtus iga päewaga langes, 100.000 ſendi eeſt. Seal ühel iluſal päewal olewat aga hobune kogu wankriga kraawi läinud ja ſeejuures murdnud jalaluu. Lihunik ſai kätte hea kindlustusſumma ja hobune tuli maha lasta.

Nii kaob maailma kuulſus...

Eesti rekordtraawel „Kallis” oma hiilgepäewil.

Kui kaua ma weel elan?

Reſkmine iga tõuſeb. Naiſed elawad kauem, kui mehed, abielulised kauem kui wallalised.

Miks mehed surewad nooremalt?

— Kui wana te olete, mu härra? — Kolmkümmend kuus aastat. — — Olete wallaline, abielus või leſt? — Wallaline. — Siis te elate weel 30 aastat. Olekſite abielus, elakſite weel 34 aastat.

Teie naerate, kuid ſee pole nali, waid ühe arſti elutöö tulemuſed.

Dr. Joſeph Wenzel Karlsruhes, uurides ja korjates ſtatiſtiliſt andmeid, on leidnud, et wiimaſe 60 aaſta jooksul ſurewus on läinud tugewalt tagaſi. Inimeſed ſaawad wanemaks kui enne. Neil näidetel on oma ſeaduſed.

Kümne aasta keſtel, 1871. kuni 1881. aastani, oli meeſte keſkmiſeks wanaduſeks 36 aastat; naiſed elaſid keſkmiſelt 2½ aastat kauem kui mehed. 1910—1911. aastatel oli meeſte keſkmine wanadus tõusnud 47 aastani, naiſtel 50 aastani. 192.—1926. aastate andmed näitawad, et keſkmine wanadus on weelgi kaswamiſe ajajärgus, tõuſtes meeſte juures 56 aastani, naiſte juures 59 aastani.

Arſtiteaduſlikud eduſammud ja ſotſiaaſete ning hügieeniliſte tingimuſte paranemine

on tõſtnud eurooplaſe eluiga tunduwalt.

Kui meie ſuudame alla ſuruda ebaloomulikult kõrgel püſiwa laſte ſurewuſe, ſiis tõuſeks meeſte keſkmine wanadus 62 aastani, naiſed aga elakſid keſkmiſelt 64 aastat wanaks.

Millega ſeletada, et naiſed elawad keſkmiſelt kauem kui mehed?

Mehed töötawad rohkem kui naiſed, ja ſeega kuluwad rutem, arwati tänini. Dr. Wenzel on aga jõudnud arwamiſele, et

töö ei murra mehi niiwõrt kui ohjeldamatud elumiiſid.

Alkohal, tubakas, õõnestawad mehe jõudu. Pole meie päewil ühtki tööharu, kus ei töötaks ka naiſed. Kuid nende keſkmine wanadus ſellele waatamata ei näita languſt. Suurem tagaſihoidlikkus elus on ſiin naiſte trump.

Kes meeſteſt tahab pikendada oma eluiga, ſee abiellugu. Abielulised elawad kauem kui wallaliſed.

London lõbutseb.

— „Rõõmſate warblaſte“ wõidujooks.

Pole kerge 20.000 klubile Londonis anda originaalſet nimetuſt, kuigi ſeda on püüdnud teha klubide aſutajad. Siiski on Londonis mõniſada klubi, mille nimetuſed on weidruſeni omapäraſed. Samuti kui nende klubide tegewus ja ſihid

Londonis on terwe rida klubiſid, mis omawad lukſuſlikult ſeadeldud paleetaoliſed hooned, ſuurte raamatukogude, ujumisbaſſeinide ning ajalooliſte eſemetega, mis on enamaſti ühenduſes ühe või teiſe tähtſaima klubiliikme mälestuſega.

„Wale ſüdamete klubil“

pole oma ruume. See klubi on hiljuti aſutatud ſelleks, et meelelahutuſt pakkuda iſikutele, kelle ſüdamed on oma aſukoha walimiſel määratanud kõrwale loodu poolt määratud kohaſt. Klubi on jõudnud tänini ühendada waid 8 iſikut, kelle ſüdamed aſuwad walel kohal. Nad kogunewad ühes aguli kohwikus, kus nad klubiõhtutel weſtlewad kõigiſt peale... ſüdame.

„Kolmeteiſtkümnete klubi“

liikmed leiawad lõbu ſelles, et nad 13 iſikut aſetawad laua taha, klubiõhtutel katawad rikkalikult 13 lauda ja laſewad endid teenida 13 kelneriſt. Arw 13 on ſaanud nende kultuſeks.

„Kuuejalaliſte klubiſje“

pääſewad ainult need meeſſooſt iſikud, kelle pikkus täpſelt wastab ſellele mõõdule. „Karskuſewastaſte klubi“ liikmetelt aga nõutakſe, et nad wäärikalt tuudakſid wastu panna alkoholi mõjule.

Huwitawaim Londoni klubideſt on

„Rõõmſate warblaſte wendlus“.

Suwe lõpul paneb klubi toime ſuure karnewali, milleſt wõtawad oja ka tuhanded iſikud, kes pole klubi liikmed. Siſſetuleku karnewaliſt klubi kaſutab heategewaks otſtarbeks. Karnewali huwitawamaks numbriks on wõidujooks takiſtuſtega. Jooksjad peawad hüppama läbi teele aſetatud autode, õiget teed leidma ülesſeatud kalawõrkude wahel ja lõpuks ronima kartulikottidesſe. Rõkkawa naeru ſaatel kukuwad waeſed wõidujooksjad, püüawad endid püſti ajada ja kukuwad jälle. Kogenenud wõiſtleja, kellel kartulikott kammitſaks jalas, weeretab enda maad mööda edaſt ja jõuab niiwiiſi ennemalt kohale kui kotis hüplew wõiſtleja.

Tung ſellele wõidujooksule on alati nii ſuur, et oſawõtjad peawad oma korda ootama pikkades ſabades. „Warblaſed“ jooksewad ühes, et üles ſeada ümber tõuatud ja lõhutud takiſtuſi. Lõbu on laialt.

Ainult 75 senti
maksab „Esmaspäew” kolmeks kuuks.

Kuhu saab weel wälja rännata.

Wäljarändamine nõuab nüüd suuri rahasummasid.

Küsimus, kuhu välja rännata, on kõitnud alati kõigi nende meeli, kes leiavad, et saatus kiusab neid kodumaal taga. Paljud ongi välja rännanud lootuses, et nad võõrsil leiavad seda, mida ei suuda neile pakkuda kodumaa. Kuid paljusid väljarändajaid on oodanud võõrsil äravõitmatud raskused, mis on purustanud kõik nende ilusad unistused.

Eriti rasked on väljarändamistingimused viimastel aastatel, seda enam, et iga riik on sunnitud eestkätt hoolitsema oma rahva eest, mispärast püütakse iga sisserändajat, kes võiks riigile kuidagi koormaks saada, oma piiridest eemale hoida. Millised on praegu väljarändamistingimused, seda näitab järgnev ülevaade.

Kõigis Euroopa riikides on maksew määrus, et iga tööandja wõib palgata wäljamaalasi oma teenistusse ainult wastawate ametasutuste eriloaga. Töölubasid antakse aga ainult neile eriteadlastele, keda ei leidu omamaalaste hulgas.

Samasugune on lugu ka meretagustes maades.

Kanada walitsus lubab praegu ainult neid põllumehi sisse rännata, kes wõiwad ette näidata 1000 kanada dollarit. See määrus maksab idapoolsete prowintside, Uue-Braunschweigi ja Uue-Schotimaa kohta. Erandid tehakse mõnikord ainult neile, kes soowiwad läänepoolsetesse prowintsidesse elama asuda.

Ühendriigid nõuawad igalt sisserändajalt enne wiisumi wäljaandmist rahasumma ettenäitamist, mis wõimaldab wäljarändajal teatawa aja tööta ära elada. Üliõpilased-wäljamaalased peawad andma teatawa tagatise, et nad pärast õppeaja lõppu tagasi kodumaale.

Mexikosse ei pääse üldse need töölisklassi kuuluwad isikud, kes tahawad tegutsema hakata neil aladel, millel leidub omamaa tööjõude. Ainult tehnikutele, kellest on maal puudus, wõib ministeerium wälja anda wastawa tööloa, kui neil on ette näidata wastawad tunnistused ja diplomid.

Brasiilia walitsus nõuab 1931. aasta 1. jaanuarist saadik, et igal täiskaswanud sisserändajal oleks ette näidata 3000 milreisi (umbes 750 krooni) ja iga lapse pealt alla 12 aasta 2000 milreisi (umbes 500 krooni). Linnades, kus walitseb tööpuudus, on maksew seadus, et

kaks kolmandikku tööstus- wõi kaubandusalal töötawaist isikuist peawad olema brasiillased.

Iga sisserändaja, kes soowib elama asuda ürgmetsade piirkonda, peab omama wähemalt 3000 krooni.

Argentiinas on maksew määrus, et isikud, kellel puudub wastaw kapital asustamiseks, pääsewad maale ainult siis, kui neil on ette näidata mõne firmaga sõlmitud leping, mis kindlustab neile töösaamise, wõi kui Argentiinas elutsewad sugulased wastutawad nende eest. Buenos Airesis on praegu 87.000 inimest tööta. Neilt, kes soowiwad asuda põhjapoolsesse ossa elama,

nõutakse wähemalt 8000 krooni ettenäitamist,

ja lõunapoolses osas, kus maad niisutatakse kunstlikult, peab asunikul-wäljamaalasel olema 12.000—15.000 krooni ette näidata.

Boliiwias nõutakse, et sisserändajal, et mitte riigile koormaks olla, oleks küllalt raha, wõi et tal oleksid kindlad wäljawaated kohasaamiseks, wõi et mõni Boliiwia kodanik oleks walmis hoolitsema tema eest, kui ta ei peaks leidma kohe tööd.

Eriti raskesse seisukorda sattus **Tshiili** salpeetri ja wase hinna langemise tagajärjel. Sellega ühenduses tehakse nüüd sisserändajaile erilisi raskusi.

Kolumbia annab sisserändamisloa ainult siis, kui sisserändajail on 250 dollarit ette näidata.

Peruusse sisserändajal peab olema 2000 sol'i, (umbes 1400 krooni) ette näidata. Waremalt oli olemas eriline hoolekanne sisserändajate toetamiseks, kuid nüüd on see kaotatud.

Wenezuelas registreeritakse sisserändajad eraldi omamaalastest. Sisserändamisluba antakse ainult 1000 bolliwari (7000 krooni) ettenäitajale.

Lõuna-Aafrikasse sisserändajail peab olema 40 sterlingnaela. Austraaliasse ei pääse keegi wähema kui 30.000-krooniline tagatissummaga.

Hiinasse ja **Jaapanisse** pääsewad ainult eriteadlased. Praegu **Hollandi-Indias** *walitsew tööpuudus 75 protsenti* walgeist on tööta — ei meelita ka kedagi sinna.

Eeltoodust nähtub, et wälja rännata wõiwad ainult need, kellel on suuremad summad raha.

Abielu tervishoiuga ja naise sugueluga tutvumiseks lugege

Dr. G. Plossi, J. Elberskircheni ja prof. A. Forelli raamatut

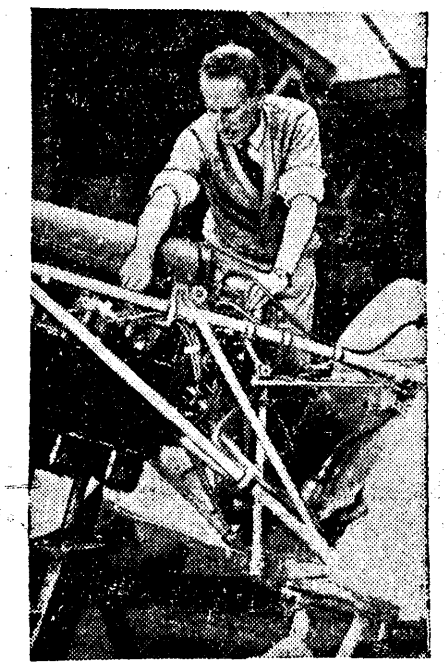
NAISE SUGUELU JA TERVISHOID.

278 lhk. 121 anat. pildiga. Hind 1 kr. 75 s. (end. 2 kr. 75 s.)

Selle raamatu ülesanne on selgitada kõike, mis kuidagi naise suguellu ja tervishoidu puutub.

K.-Ü. RAHVAÜLIKOOLI raamatukauplused. Tallinnas, Harju tän. 48 ja Jaani tän. 6.

Kes raamatu hinna rahas või postmarkides ette ära saadab, sellele saadetakse raamat ilma saatekuludeta kätte.

Rekordlendur.

Sir Charles Kingsford Smith, kuulus inglise lendur, startis Inglismaa-Austraalia lennule, et püstitada uut kiirusrekordi. Pildil näeme Smithi oma lennuki juures, mis ehitatud eriti selleks lennuks.

Kuningannade wahetus.

Inglise raudteelased walliwad iga aasta n. n. „Raudteekuninganna". Neil päewil peeti Manchesteris järjekordseid walimisi. Pildil — pidulik kuningannade wahetus. Endine kuninganna annab uuele üle oma kõrge ameti tunnused.

Wõitlus miljonite ümber.

Protsess pankur Wallenbergi hiiglapäranduse pärast Rootsis.

Pankur A. O. Wallenbergi, kes paar aastat tagasi suri, nimetati Rootsi Morganiks. Ta oli ainuke mees, kes oma rikkusega wõis weel wõistelda tikutuninga Kreugeriga, kelle elu ja tuulsus lõppesid nii kurwalt.

Pankur Wallenberg jättis 13 pärijale hiiglasuure waranduse raha, — Enskilda panga aktsiate, tööstuse ja laewanduse osatähtede näol. Rootsi awalik arwamine oli wäga huwitatud, kui keegi Rootsis täiesti tundmatu isik awaldas oma nõudmise osale pärandusele.

Kes on see mees??

Ta nimetas ennast kuni maailmasõjani John Holtorp'iks. Siis aga olewat ta 18-aastase noormehena awastanud, et ta pole Taani kodanik Holtorpi poeg, waid tõeline Wallenberg. Kirjutu meetrikute ja teiste dokumentide põhjal wäidab ta, et ta on tadunu Wallenbergi pojapoeg. Pankuri poeg — kapten Wallenberg olewat abielluwnud salaja nõudja emaga. Ka lapse sündimise sellest abielust olewat Wallenberg mõningatel põhjustel hoidnud saladuses Wallenbergite perekonna eest. Lühikese abielu järel jätnud kapten oma naise maha ning abiellunud uuesti ühe rootslannaga.

Johann André Wallenberg, — nõnda nimetab ennast nõudja, — on saanud Wallenbergite poolt igakuulist rahalist toetust oma õppimise ajal Kopenhaagenis. Abielludes 6 aastat tagasi ühe rootslannaga, asunud ta Wallenbergite rahalisel toetusel Kaliforniasse. Wallenbergid pole soowinud, et ta asuks elama Rootsi.

Nõudja huwisid kaitseb kuulus advokaat Georg Branting.

Riie teeb inimese.

Kelm admirali rõiwades.

Kuri saatus juhtis Gaston Roue' wanariietekauplusse Bordeaux's, kus ta leidis admirali rõiwad, mis temale sobisid kui selga walatud. Gaston ostis riided ära.

Kõndides admirali rõiwastes sadama puiesteel, sattus Gaston kõnelusse ühe ärimehega. See kaebas oma häda „admirali härrale". Tungiwas äriasjus on tal tarwis sõita järgmise laewaga, kuid laewal on kõik kohad juba kinni. Kas ei saaks admiralihärra kuidagi aidata?

Aga muidugi! Admiral oli kohe nõus ja läks oma hoolealusega aurikule, kus ta suurte kummardustega wastu wõeti. Mõned sõnad admirali suust ja ärimehele leidus koht aurikul.

Kawal ärimees tahtis kasutada ka mujalgi oma uue tuttawa mõju. Admirali saatel käis ta mitmes kohas oma äriasju õiendamas. Ja imelikul wiisil õnnestusid kõik ta äritehingud. Ärimees leidis endastmõistetawaks, et admiral lahkudes palus ja sai „laenuks" 6000 franki.

Kohwikus tutwunes „kontradmiral Roue de Rian de Lams" noore neiuga parimast seltskonnast. Neiu wanematele rääkis admiral oma mõisadest ja lossidest Champagne'is. Lahkudes pumpas ta tulewaselt äiapapalt 500 franki.

See saigi meie admiralile saatuslikuks. Neiu wanemad leidsid, et tegemist lihtsa kelmiga ning teatasid asjast politseile. See tabaski „admirali" kohwikus uute austajate ringis ja paigutas ta trellide taha.

Eesti wäljarändamisapostli lapselapsed Wenes.

Laksi Tõnise jälil.

Mees, kes õhutas wäljarändamist, kuid ise ei saanudki kodumaalt wälja. — Tõnis Laksi poja ja pojapoegade saatus. Oudowa eestlaste wintsutused.

Kui omal ajal eesti väljarändajate apostlid prohvet Maltsvet, Kusta Malts, Tõnis Laks ja mitmed teised õhutasid rahvast välja rändama Samaarasse ja Krimmi, siis osa eestlasi ei läinudki omale „hingemaad" kaugelt otsima, vaid asusid Oudova ümbrusesse.

Oudova oli omal ajal jõukamaid eestlaste asulaid Venemaal. Läheduse tõttu eestlased kodumaaga sidemeid ei katkestanud. Talvel rakendati hobune ree ette ja sõit üle Peipsi jääkamara kodumaa poole läks lahti. Viis-kuus tundi ilusat saanisõitu, ja oldi jälle kodus, sugulaste ja sõprade keskel. „Need olid ilusad ajad!" kõnelevad veel praegugi endised Oudova elanikud, kes punariigi rajamisel Eestisse olid sunnitud elama asuma.

Kuidas nüüd Oudovas elatakse, sellest teab jutustada Eduard T õ r v a, noormees, kes kevadel üle Peipsi Eestisse põgenes.

Oudowa linnas elab praegu ümmarguselt 400 eestlast. Enamuses neil kõigil warandus on juba „ühiskondlustatud", elatakse niisama peost-suhu ja loodetakse paremale tulewikule.

On ka üksikuid, kes oma waranduse siiski suutnud igasuguste kombinatsioonide waral säilitada.

Üks neid wäheseid on ka umbes 60-aastane Taawet Laks.

Taawet Laks on kuulsa Laksi Tõnise poja-poeg.

Nii weidrana kui see ka ei tundu, Laksi Tõnis ise oma kodukohast Alatskiwilt wälja ei saanudki ja suri sinnasamasse 1861. aastal, ilma et oleks oma tõotatud maad näinud.

Tõnise poeg Kaarel aga rändas Alatskiwilt üle Peipsi Oudowasse ja asus elama Dobrotschi küla lähedale.

Tal oli kolm poega: Kusta, Joosep ja Taawet.

Kustal oli waremalt sama küla juures asundustalu ja tuuleweski. Mis temast nüüd on saanud, kas ta weel elawate kirjas on, on teadmata.

Ka Joosepil oli Dobrotschi küla juures tuuleweski.

Hiljem ta müüs selle maha ja ostis Tatjankino küla juures, mis asub 5 klm. kaugusel Oudowa linnast, weskiweski Tscherma jõele. Ta suri 1926. aastal, jättes maha naise, kes elab nüüd kolhoosis Werhorutschje asunduses.

Lapsi oli Joosepil kolm. Neist poeg Johannes elab praegu Alatskiwil. Ka tütar Aliide tuli kodumaale ja läks Alatskiwil mehele.

Kõige paremini on käinud Laksi Tõnise kolmandama pojapoja Taaweti käsi.

Tal oli waremalt Oudowa jõudalinnas Peterburi tänawal pagariäri omas majas. Äri on Taawet nüüd pidanud käest ära andma, imekombel on ta seni aga ikkagi peremeheks oma kahekordses puumajas jäänud. Waremalt ta elas wõrdlemisi jõukalt, ja ega ta nüüdki wäga just nuriseda ei wõi. Wähemalt Wene olude kohta. Ajal, mil teistelt kõik warandus ära wõetud, mängida majaperemeest — see on praegu Wenemaal haruldane õnn.

Taawet wõib oma õnne eest tänada — wäimehi. Tal on poeg ja kolm tütart.

Kõik tütred on kooliõpetajateks ja mehel punastel wõimumeestel, kes on aidanudki wanal Taawetil oma wara säilitada.

Taaweti noorim tütar on mehel Oudowa rajooni toiduainete warustusosakonna juhatuseliikmel K o z h e r o w i l. Poeg aga, kes lõpetanud ka keskkooli, on Leningradi läheduses kuskil wabrikus tööl.

Elu Oudowa linnas ei saa kiita. Eestlased on pidanud palju kannatama sageli just oma sugupendade läbi, kes tunnustawad waid punast wärwi ja ei ühtki teist selle kõrwal.

Üks selliseid mehi on umbes 30-aastane eestlane Malm, Oudowa rajooni täidesaatwa komitee esimees.

Sama komitee temboldas hiljuti Malmi isa „kulakuks". Wanakesel konfiskeeriti warandus ja elab nüüd Lawina asunduses kolhoosis. Noor Malm on aga täiskommunist selle sõna tõsimas mõttes ja walwab truilt selle järele, et kõik nõukogude riigi „plaanid" täpsalt täide wiidaks. Sellejuures tuleb sageli sugupendadega raskeid kokkupõrkeid, mis aga seni siiski enam-wähem rahulikult likwideeritud on.

Kõik ei pääse nii kergelt. Sellest **pole kaua aega tagasi, kui kolm Oudowa ümbruses elutsewat eestlast, Johannes Koidu, Ets ja Eduard Miiling surma mõisteti.**

Johannes Koidu mõisteti surma päris siiutult, nagu hiljem selgus. Tema elas Polkurjewo külas, mis asub Oudowast 3-klm. kaugusel ja oli samas külas asuwa „9. jaanuari kommuuna" piimaühisuse juhatajaks. Möödunud talwel ta tellis ühisuse nimel Leningradist loomadele jõutoitu, mis enne loomadele jõõtmist käis ka arstlise kontrolli alt läbi. Sellest hoolimata selgus, et jõutoit oli mürgitatud, mille järeldusel suri 40 looma. Analüüsil tehti kindlaks, et jõutoit sisaldab rotimürki.

Alustati juurdlust, mille lõpul mitu inimest kohtu alla anti.

Oudowasse sõitis Leningradi Oblasti kohus,

kes sel päewal kõik ülaltähendatud eestlased surma mõistis.

E t s, endine walgekaartlane, oli Nazimowa asunduse (umbes 30 kilomeetrit Oudowast) kolhoosi tööde üldjuhatajaks. Tema patuks pandi, et ta kolhoosi kehwikutele ikka üleliigseid töid sokutas, ja ühtlasi takistas täide wiimast lina ja wilja kokkuostu kawa. Saboteerijana ta mõisteti surma.

Kolmas surmamõistetud eestlane Eduard M i i l i n g, Kalinowa asundusest, oli kontr-rewolutsionäär. Ta oli teinud kolhoosis riigiwastast kihutustööd.

Essil, Koidul ja Miilingul oli ühine protsess. Surmamõistwa otsuse teadasaamise järele kohalikud kommunistid hakkasid Koidut kaitsma, kuna tema süütus päris ilmne oli. Juhiti tähelepanu asjaolule, et loomatoidu eest wastutawad peakšid olema arstid.

Kohalikkude GPU wõimumeeste pealekäimisel mundetigi otsus wiimaks 5-aastaseks sunnitööks.

Mis Essist ja Miilingust sai, kas ka nende otsus sellega ühtlasi ära muudeti, wõi lasti nad maha, pole teada.

Eduard T õ r w a, kes ülaltähendatud juhtumist teab rääkida, on ise Oudowa maakonnas, Kaminski asunduses (18 km. Oudowast) sündinud. Samas elas ta ka wiimati. Waremalt isal oli seal jõukas talukoht, 75 dessatini suur. 1918. a. ta organiseeris Oudowa linna ja Spitsina walla omakaitse wägesid, olles ühtlasi nende ülemaks kuni 1919. aastani, mil punaste eest põgenes Eestisse. Praegu ta elab Tartus.

Punased hakkasid Tõrwa perekonda taga kiusama. Üks õnnetus tabas perekonda teise järele.

Tõrwa abikaasa saadeti 1929. aastal Solowkisse,

koonduslaagrisse, kust wabanes alles 1932. a. sügisel. Karistuse põhjenduseks toodi ette, et ta sidet peab oma walgekaartlasest mehega Eestis.

Nelja last, kes end nüüd iseseiswalt pidid elust läbi lööma, tabasid samuti tagakiusamised. 1931. aastal nende majapidamine tunnistati külanõukogu poolt jõukaks ja osa warandust „ühiskondlustati". Wõeti ära kõik kariloomad peale ühe lehma ja hobuse; need rändasid ühes põllutööriistadega kolhoosi. Talu kapid-toolidlauad aga wiidi külanõukogusse mööbliks.

Eduard Tõrwa tahtis samal aastal astuda tööstuskooli, wastu teda aga ei wõetud. Wanemad pole poliitiliselt küllalt ustawad, öeldi. Ka teisi takistusi weeretati noortele igal pool ette.

Päris hulluks läksid aga asjad käesolewa aasta kewadel, mil

Kaminski asunduses kahekša eesti perekonda tunnistati kulakuteks.

Seal oli kaks U n d u s k i perekonda, kaks U d e perekonda, kes pärit Alatskiwilt, T e n s i n g u pere (Meekši wallast), Juhan E l k e n i pere (Kadrinast), Joosep T u h a pere, T õ r w a pere ja weel Johannes U d e pere (Kodawerest). Jüri Elkeni naine on muide meie karskusseapostli Willem E r n i t s a õde.

Kõigile neile peredele määrati rän-

gad maksud kaela, 1500—5000 rublani. Wõimata oli sellist summat kokku saada. 19-aastane Eduard Tõrwa, kes waatamata oma noorusele pidi talu pidama, ei jäänudki ootama, kuni tema kariloomi ja muud wara ära tullakse wiima, nagu see maksude „kuritahtliku mittemaksmise" juures tawaline. Karta oli ka terwe talu wõõrandamist.

Elkenil, Tammel, Linnul ja teistel ümbruskonna eestlastel wõeti talud juba tükі aja eest käest ära.

Ainult kehwemad mehed, nagu Järn ja Noobel on weel oma wiletsa majapidamise peremehed.

E. Tõrwa nägi, et talu edasipidamine igal tingimusel wõimatuks osutub. Tulewikulootused olid kadunud. Aga waewalt kümne kilomeetri kauguselt sinetas ahwatlewalt Peipsi jää...

Noormees tutwunes paari päewa jooksul üle piiri põgenemise wõimalustega, otsis siis üles isa wana püssi, mida seni oli õnnestunud peita ja ühel märtsiööl läksi minek lahti. Kaks õde on juba mehele läinud, kolmas käib koolis ja ema eest hoolitsewad nad juba kindlasti, mõtles noormees, kui alustas hädaohtlikku teekonda.

Peipsil wene piiriwalweks on ratsapatrullid,

kes kogu öö kestes ratsutawad piki kallast mööda jääd. Noormees waritses põõsas parajat hetke, kui ratsapatrull parajasti mööda oli sõitnud, ja hakkas jalgadele walu andma. See oli jooks elu ja surma peale. Kui kergesti ta ei oleks wõinud mõne teise partulli kätte sattuda wõi eemalt maha lastud saada! Hirm aga andis noormehe jalgadele hoogu ja wäike kompass hoidis ekstimise eest ääretul jääwäljal.

Snrmani wäsinult jõudis Eduard Tõrwa hommikuks Eesti pinnale.

Esimesed eestlased, kes talle Peipsil wastu tulid, olid kalurid. Tõrwa küsis neilt, kuidas Eestis elu on. Kas ikka kõiki toiduaineid on saada, nagu Oudowas teatakse jutustada. — Kõike on Eestis kerge saada, seletasid kalurid, aga selle jaoks raha saada on hirmus raske!

Põgenemist Wenemaalt noormees oli alustanud õhtul kell 11. Teisele Peipsi kaldale, Alatskiwi walda, Nina külla jõudis ta täpselt kell 9.40 hommikul, kus ta piiriwalwuri poolt kohe kordoni ülekuulamisele toimetati. See läks wõrdlemisi ruttu ja juba mõne päewa pärast wõis noormees Tartus oma isa kaelustada.

E. Tõrwa pole waremalt kunagi Eestis wiibinud. Seepärast nüüd üllatusi oli laialt. Kõige rohkem igatahes pani imestama, et meil kõike küllusles saada, et meil igaüks wabalt oma mõtteid wõis awaldada, et meil inimesed nii hästi riides käiwad jne.

Heade perekonnatuttawate läbi õnnestus noormehel ka warsti teenistust leida. Ta töötab praegu agendina õmblusmasinate alal ja on oma eluga igati rahul. „Teil on siin kõik nii hea, ja ometi leiawad ka siin inimesed nurisen.seks põhjusi!" ei suuda Wenemaalt tulnu hästi mõista.

NMKü karikamängud.

Pühapäewal jatkusid NMKü karikamängud korwpallis. NMKü 1. wõitis Witjast 37:20 (11:8). Rujs wõitis ülekaalukalt ESS-i 51:21 (32:10). Wäiteje üllatusena NMKü 2. pakkus Kalewile lõwa wastupanu. Wõitis Kalew 30:19 (13:9).

Kuidas Sport wõitis Estonia.

Tipner — 0, Ratnik — 3.

Idlane, Karm ja Kass lõid wärawaid, Reinfeldt wõttis wastu meistripärja. — Spordi suur wõidutahe ja Estonia ebaühtlus.

Pühapäewal päikesepaistelise, kuid tuulise sügisilmaga kell 12.45 algas staadionil jalgpalli suurwõistlus, mis hooaja lõpetamisena pidi selgitama Eesti meistri. Arusaadaw oli suur huwi wõistluse wastu ja pealtwaatajaid woolas kokku tublisti üle 2000. Sporti peeti siisti kindlamaks wõitjaks (kihlweod olid wähemalt tema kasuks), kuigi Estonial teatud määral meistritiitli wõitmiseks olukord oli kerkem. **Sport** saatis otsustawasse wõitlusse järgmised mehed: Tipner; Einman, Mägi; Paal, Seegner, Reinfeldt; Kass, Laasner, Idlane, Ader, Simenson. Wahekohtunikuna toimis W. Rõks ja piiril O. Koni ja Roost. **Estonia** algkoosseisu kuulusid: Ratnik; W. Peterson, Neeris, Saar, Kaljo, Parbo; Maurer, Uukkiwi, Ellman, Jürgens, Räästas.

Wõistluse eel arwati, et matsch tuleb kinnine, kuid wastu ootust alustasid mõlemad meeskonnad täie brawuuriga. Poole walikul Estonia sai tuntawa tuule soodustuse ja mäng kandus Spordi wärawa lähedusse. Estonia pä. Maurer kohe alul kahel korral sulgutab head wärawawõimalused. Kuigi Spordil tuleb wõidelda nii Estoniaga kui tuulega, ta suudab kanda mängu aegajalt Estonia wärawa lähedusse, teeb ilusaid kombiine, millised aga lõpewad tulutult. Kiire mängu juures saab Rõks sageli wilistada. Korduwa foulitsemise tõttu saab Seegner kohtunikult märkuse. Mängu 15. minutil on jälle Maureril suur juhus, kuid Tipneri kõrwal Einman jõuab palli juhtida korneri. Ja siis Estonia ülekaalu juures

25. minutil R. Idlane sai Kassilt püstsöödu ette, Estonia wärawaesine on lage ja Idlane löi poolkõrge palli Ratnikust wuhinal mööda — 1:0.

Wäraw näib tiiwustawat mehi ja mõjuwat wastupidiselt Estoniale. Siiski Estonia püsib pealetungil, olles aga Spordi meeste poolt wiimase meheni warjatud. Neerisel Estonia kaitses juhtub paar määratust, kuid pealetungiw Idlane lööb õnnetult mööda. Mängu 36. min Sport arwab tähtsamaks hoida saadud edu, kui üritada suuremat wõitu ja toob eduriwist kaitsesse Idlase Mägi asemele, ning eduriwisse tuleb jälle Karm. Estonia korduwate pealelöökide järele poolaja lõpul tekib Tipneri puurt ees suurem sumin, kuni Ellman lõpuks palli juhib wõrku. Kestelt lahtilöökі aga ei tule, sest Ellman oli olnud offides. Nii jääb poolaja tulemuseks 1:0 Spordi kasuks.

Teiseks poolajaks Estonia on wälja jätnud Maureri, ning eduriwisse toonud E. Petersoni, asetades ta wasakäärele ja wiies Rääsla paremale äärele. Nüüd on Spordi kord mängida alla tuult.

Mängu ilme on endiselt elaw,

jõõdud antakse kiirelt ja rünnakud wärawaesistele wastastikku on nobedad. Simenson-Parbo kahewõitluse järgi tuleb korner. Selleşt wärawaesisel tekib ärew moment, kuid Ratnik waewu suudab palli eemale weeretada, kuni Neeris lööb küljeouti. Karmil on paaril juhul waba wõimalus, kuid Ratnik jõuab jaole. Siis lööb Ellman Spordi wärawa all mööda.

Teine wäraw tuleb Karmilt.

Üksinda pealetungiwale Karmile Ratnik jookšis wastu, kuid Karmil oli waid waja weidi tõsta palli, et see weereks tühja wärawasse — 2:0.

Mõni minut hiljem jälle Neeris lööb mööda, kuid Simensoni palli püüab Ratnik. Wiimane teeb warsti jälle räbala wäljajooksu, kuid wärawasse jõudnud Saar päästab. Spordi wõit seisu juures 2:0 näib kindel. Ei enam usuta, et Estonia, wastu tuult mängides, suudaks tasuda.

37. minutil lööb Kass 3:0,

kui Ratnik jällegi on jooksnud wälja ja pallil on waba tee wõrku. Nii siis kuidagi õnnetu päew Ratnikule. Estonia eduriwis tahab palli lüüa ka E. Peterson, kellele äärele üpris wähe anti jõuti, ta wahetab kohad Jürgensiga. Edasi läheb Saar kaitsesse ja Neeris poolkaitsesse. Wahekord enam ei muutu. Lõpuminutitel on lahtist kestwälja mängu ja palli Spordi wärawa all olles lõpetab wahekohtuniku wile mängu.

Meister on jällegi Sport ja oli tasunud kewadel Estonialt 1:4 saadud kaotuse. Tema 11 mängisid alguseşt lõpuni suure wõidutahtega. Esimesel poolajal paistis silma hoolas wastaste katmine, Sport oli seekord kooskõlaliselt hingestatud ja wõitis teenitult. Estonia, olles alustanud esiwõistlusi hiilgawa eduga, ei suutnud sügiswoorus olla enam see, mis kewadel. Laialt walgunud oli meeskonna ühtlus. Weteraan Ellman on küll eduriwis tubli, kuid noored kõrwalmehed jätawad suuresti soowida. Suure kaotuse wast põhjustasid küll määratused kaitses, määratas Ratnik, määratas Neeris. Wõidutahe oli hea, aga puudus löögikindlus ja ladus ühtesobiwus.

Mängu lõpul terwitas jalgpalli liidu nimel wõitjat ja meistrit liidu esimees A. Anderkopp, andes kõige pealt Spordi meeskonna kaptenile üle loorberpärja ja siis rändkarika.

Selle wõiduga Sport tuli üheksandat korda Eesti meistriks,

olles tiitlit kaitsnud peale selle kolm wiimast aastat järjest. Wõiduröömsalt sõideti linna, meistripärg auto eesotsas. Spordi juhatuse liige ja Tipneri leiwaisa H. Rõiwas annetas meeskonnale „koorma" weini wõidu puhul.

Kõige wanema Eesti jalgpalli mängijana tegi selle matschi kaasa **Heints Paal,** kes on 38 aastat wana ja on mänginud Spordi nimel kaasa kõigis esiwõistluste sarjades. Oli aga nüüdki sama nobe, kui oleks ta alles noor mees ja andis nii mõnelegi nooremale „silmad ette". Juba paarkümmend aastat on Heints löönud jalgpalli, kuid et ta weel ole sellest tüdinenud. Ei kawatsegi weel tüdineda, senikaua, kui nooremad sama püsiwa tahtega temast paremaiks ei osutu.

Finaalmängus ühtlasi mängis kaasa eesti

liiduklassi kõige noorem mängija Walter Neeris,

kes 3. märtsil saab 19 aastaseks. Wiimane algas pallimehe karjääri Puhkekodu poiste meeskonnas, löi siis Põhjalas ja läks Estoniasse, et wiimase debüüti liiduklassis kaasa teha. Ta on olnud kaitses silmapaistwamaid kujusid, kellele pannakse tulewikulootusi. Kaks Spordi mängijat pidasid läinud nädalal sünnipäewa ja mõlemad tahtsid saada sünnipäewa kingiks tagant järele osa Spordile langewast meistritiitli aupaistest. E. Einman sai reedel, 6. okt., 28 aastat turjale ja W. Ader kestnädalal, 4. okt., 23 aastat. Tipner aga suurepärase puuriwahi töö sooritas wärske peigmehena, kogu oma meeskonna, eriti aga tribüünil pealtwaatawa Helga rõõmuks.

Seniajani peeti Estonia wärawatesuhet kättesaamatuks teistele. Kuid esiwõistlused lõpetas Sport mitte ainult suurema punktide arwuga, waid ka tema wärawatesuhe lõpubilansis on siiski napilt parem kui Estonial.

Terwis-Waprus 2:0.

Pühapäewal peeti Pärnus wiimane Pärnu meisterwõistluste matsch jalgpallis Pärnu „Waba Maa" rändauhinnale. Kohtasid otsustawas wõistluses Waprus ja Terwis. Matsch oli tugew ja eriti tahtis wõita Waprus. Poolaja tagajärjeks jäi 0:0. Ka enamus teisest poolajast möödus wärawateta. Wiimase 20 minuti jooksul terwislased löid kaks pärawat, wõites nii matschi 2:0. Peale wõistlust anti P. „Waba Maa" esindaja poolt karikas wõitjale jäädawaks omanduseks, kuna Terwis seda on wõitnud kolm aastat järjest.

Tallinn-Tartu 3:2.

Esimeste sekundite üllatus.

Põnewamaks jalgpalliśündmuseks Tartus kujunes pühapäewane Tallinna ja Tartu linnawõistlus. Tallinna au kaitsesid järgmised mängijad: Keerdo (Meteor), Neumann (TJK), Kiir (Põhjala), Silberg (TJK), Sõgel 1. ja Sõgel 2. (Meteor), Tõnisson (Meteor), Kastanja (TJK), Kipper (Hõimla), Mäng (Põhjala), Neumann 2. (Meteor), Waldmees (Põhjala), Nõs (Meteor). Tartu eest oli wäljas Olümpia täies koosseisus: Mikson, Pakin, Lewin, Türn, Kull, Ruwen, Willemson, Urm, Karusion, Palumets, Oll, Pewepletschnikow. Mängu juhtis Kondor.

Linnawõistlus algas üllatusega, nii et mängijad kui ka publik jäi tardunult wahtima. Lahtilöögi tegi Tallin, kahe jõõduga lendas pall Tartu wärawa alla ja filmapilk sahises wõrk, Tartu wärawawaht Mikson jäi rahulikult seisma ja jälgis tükk aega teed, mida kaudu pall paremasse nurka lendas. See oli wäraw, mille saawutamiseks kulus umbes 10 sekundit. Mäng püsib enamasti Tartu poolel — aitab tublisti kaasa ka pärituul. 11. minut saab Tartule saatuslikuks, pall libigub wärawale ligemale, mehed järel, Mikson läheb haaravama, aga Pakin segab Miksoni püüdmisel pallist möödalöömisega ja Tallinna konto suurenes 2:0 peale. Tartlastel õnnestus pealetung, Tallinna wäraw oli niiwõrt hädaohus, et pall tuli toimetada kornerisse. Peale korneri järgnes sudimine, wahepeal jõudis keegi täega palli puudutada, mille järele kohtunik ošutas 11 meetri punkti (andis penalty). Üsna aeglaselt kuid kindlalt weeretas Kull palli paremasse nurka, sellega 15 minuti järele tulemus 2:1. Mäng arenes endises tempos. 5 min. enne poolaja lõppu suurendas Tallinn wäramate arwu weel ühega ja poolajale mindi 3:1.

Tuul soodustas teisel poolajal tartlaste mängu, rabelemine sündis enamasti Tallinna poolel, paistis Tartu ülekaal, aga wärawat ei tulnud. 16. min. tungis Tallinn peale, Tartu kaitje Lewin weeretas palli wärawawahile tagasi, Tallinna paremsiisemine sai jaole ja löi wärawa peale, pall põrkas wastu kukkuwat wärawawahti ja lendas tagasi, wiimaks tõstis Kastanja palli üle tühja wärawa. 10 minutit enne lõppu murdsid tartlased puhtalt Tallinna kaitsest läbi ja tsenter löi wasakult söödetud palli paremasse nurka, Keerdo wiskas küll, kuid ei ulatanud juure. Tagajärg tõusis 3:2 peale, mis jäi ka lõputulemuseks.

Uusi Lõuna-Ameerika rekorde.

Sao Paolo, 8. oktoobril. Laupäewal siin peetud suurtel kergejõustiku wõistlustel saawutati toredaid tulemusi. Püstitati rida uusi Lõuna-Ameerika rekorde. Nii 110 m. tõkkej. ajaga 14,9, 100 m. jooksus (Salowich) 10,5 ja teiwashüppes (Castro) 4.00. Olgu tähendatud, et argentiinlane Pomajewich on Euroopas tänawu paaril korral teiwashüppes saawutanud weel parema tulemuse — kord 4.10 ja kord koguni 4.13.

Riia võidud-

A. Jürlau Riias 800 m. esimene, 400 m. teine.

Riias laupäewal ja pühapäewal peetud rahwuswahelistel wõistlustel olid tagajärjeb: 800 m. jooksus wõitis eestlane A. Jürlau ajaga 1.59. Jürlau oli kuni lõpusirgeni kolmas, siis aga surus end esimeseks. Teisele kohale tuli leedulane Shinas — 2.00 ja kolmandaks jäi lätlane Martinfelds — 2.00,5.

1500 m. jooksu wõitis soomlane Matilainen — 4.12,0; 2) Bucenieks (Läti) 4.13,4.

5000 m. wõitis soomlane Toiwonen — 15.45,2; 2) Witols (Läti) 15.48.

Pühapäewal 3000 m. takistusjooksu wõitis soome olümpiamees M. Matilainen — 9.48,6; 2) Witols (Läti) 9.55,5.

400 m. jooksus tuli esimeseks Kushkis (Läti) — 52,2, teiseks jäi A. Jürlau — 52,6. Jürlau aeg on tema parim tänawu sel distantsil.

Pühapäewases kawas oli tähtsamaks alaks 20.000 m. jooks. Siin konkureerisid soomlased Toiwonen, Suoknuutti ja lätlane Motmillers. Wiimasel oli soow iga hinna eest wõita, kuid pidi soomlastele alla andma ja katkestas wiimasel kilomeetril. Wõitjaks tuli A. Toiwonen ajaga 1 tund, 7 min. 47,1 sek.; 2) E. Suoknuutti — 1:09.17,5.

Pokši ja maadluswõistluse eel.

Esimesed wõistlused pokšis korraldab Gong laupäewal ja pühapäewal, 14.—15. okt. Tallinna maneešhis. Peale Tallinna paremate pokšijate wõistlewad siin kaks soome kuulsamat. Kesštaalus esineb Aarne Järwinen (Helsi. (Woimalijat), kes soome esiwõistlustel tuli teisele kohale ja sulgkaalus soome meister Paawo Sawolainen. Järwinen kaotas soome esiwõistlustel Ahlbergile napilt punktidega, on aga wõitnud saksa parimat Hornemani (teisel roundil tehn. k.-o.), samuti kaotas meie Mike Järwisele k. o. Tema wastaseks on nüüd Kapustin, Reino ja Stepulow 2. Sawolaije wastasteks on Käbi, Seeberg ja Hendrikson. Neist olewat Seeberg praegu oma elu parimas wormis.

Tulewal pühapäewal ja esmaspäewal wõistlewad eesti kaks maadlustuusa O. Luiga ja A. Lõhmus Rootsis, Malmös. Wõimalik, et teewad kaasa weel mõne wõistluse. Kuid järgmiseks pühapäewaks nad peawad olema Tallinnas tagasi, kuna siis Kalew, kuhu mõlemad kuuluwad, korraldab ise rahwuswahelised maadluswõistlused. Kalewi wõistlustele oodatakse kuni kaheksa soomlast.

Harjumaa maadleb.

Kaitseliidu Harju malewa spordiinstruktor A. Kukel algas suurem tööhooaeg raskejõustiku, peamiselt maadluse, kursuste juhtimise näol Harjumaal. Osawõtt on kõikjal elaw. Esimestes tundides oli: Raplas 47, Keilas 25, Kohilas 14 ja Jõelehtmes üle 30 kursandi. A. Kuke käesolewa nädala kawa on järgmine: esmaspäewal 9. oktoobril Arukülas, teisipäewal 10. okt. Keilas, kesknädalal 11. okt. Kaius ja 12. okt. Kohilas. Siis tuleb wäike waheaeg, kuna peale tulewad suuremad maadluswõistlused. Need peetakse 14. oktoobril Keilas ja 15. okt. Kohilas. Neist wõistlusist wõtawad osa kaks nimekat soomlast: noor raskekaalu mees Niemelä, kes on 20-aastane, aga kaalub 135 kilo, ja Wecksten.

Ping-pongi kants — Witjas.

Teisipäewal algab s.-s. Witjase omawaheline pingpongi turniir rändauhindadele. Osa wõtawad kõik Witjase ümber koondunud ping-pongitajad, eesotsas Frantsu, Pesšegowi ja Pärnpuuga. Naistest teewad peale teiste kaasa ka Tallinna ja eesti meister Hendrikson ning uustulnukatena Witjases Nellis ja Kaarik. Hoolimata sellest, et Witjas on wene selts, koonduwad paremad lauatenniše mängijad sinna, kuna Witjas kõige innukamalt hoolitseb ping-pongi mängimiswõimaluste eest.

O.-ü. „Waba Maa" kirjastus ja trükk.
Wastutaw toimetaja H. Wellner.

A.E.G.

EESTI-ELEKTRISELTS P.V.

TELEF. 428-15. RAEKOJAPL. 4. TELEF. 428-15.

„WABA MAA"

on müügil iga raudtee jaamas.

on juit äsjailmunud „PEREKONNALEHES", kus kirjeldatakse suurlinna kelmide geniaalseid võlteid kaasinimeste tüssamisel.

„Teisikud" on lõbus lugu jonnakast näitlejannast ja noormehest, kes temasse armunud. Ärge unustage, et iga „Perekonnalehe" number sisaldab uut ja huvitavat algusest lõpuni!

Viimane aeg on Perekonnalehte tellida 1. oktoobrist!

Tellimishinnad: 3 kuuks 1 kr. 30 snt., poolaastaks 2 kr. 50 s. Üksiknumber 10 snt.

Soovitame

mänguasju

suures valikus.

K-ü. Rahvaülikooli kauplused

Harju tn. 48 ja Jaani tn. 6.

Korralik vanapoiss, 42. a.,

tutvuneks

üksiku naisolevusega. Kirjad slt. „Keramik".

Mittesuitsetajaks 3 päevaga

saab igaüks ameerika meetodi järele. Prospektid 20 s. kirjamarkide eest. Aadr.: Laboratorija „Banga", Liepaja, Latvija, Box 260.

Ilmus naiste ja kodude käsiraamat! Teost vajati nii **väga, puudus aga seni.**

Ellen Peters, dr. Joh. Viburg, Eino Gepeson

Perenaise leksikon

Kodude teatmeraamat.

Seletusi ja nõuandeid: majapidamises, tervishoius, kasvatuses, kommetes, haridusküsimusis, kokakunstis, iluravis, õigusküsimusis, kodukultuuris, majandusküsimusis, rõivastumises, riidetundmises, kodutehnikas, toalillekasvatuses, käsitöös j.n.e. Lisa: toitude ja jookide leksikon. Ligi 500 ühe- ja mitmevärvitrükis illustratsiooniga.

„Perenaise leksikonis" on koos kõik praktilised kodutarkused, mis naine mõrsjana, abikaasana, emana ja perenaisena tarvitseb teada. See teos asendab mitmekümnekõitelise raamatukogu. Teatmete tähestikuline järjekord ja kõigile arusaadav esitusviis teevad selle teose kergesti kasutatavaks. „Perenaise leksikon" on rikkaliku pildimaterjali ja lumivalge kunsttrükipaberi tõttu välimuseltki kaasatõmbav.

„Perenaise leksikon" ilmub, et teha teda kõigile kättesaadavaks, 12. vihus, kokku ligi 1000 lhk.-veergu suur. Iga vihk maksab ilmumise kestvusel 75 senti. Terve teose ilmumisel on selle müügihinnaks 12 krooni. Iga kuu ilmub üks vihk.

Pealadu:

K-Ü. RAHVAULIKOOLI

raamatukauplused Tallinnas.

Harju tän. 48 ja Jaani tän. 6.

Kes raamatu hinna rahas või markides ette saadab, sellele saadetakse raamat ära kulul postiga kätte.